

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร

- 1.1 ความหมายของหลักสูตร
- 1.2 องค์ประกอบของหลักสูตร
- 1.3 ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.4 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2. หลักสูตรสถานศึกษา

- 2.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.2 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.3 ปัญหาการบริหารหลักสูตร
- 2.4 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการบริหารจัดการ

หลักสูตรสถานศึกษา

3. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร

1.1 ความหมายของหลักสูตร

คำว่าหลักสูตร มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ธำรง บัวศรี (2534 : 6) ให้ความหมายของหลักสูตร ว่า หลักสูตร คือ แผน ที่ออกแบบและได้จัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมายการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและมวล ประสพการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

วิชัย คิสสระ (2535 : 19) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรโดยการรวบรวมแนวคิดของนักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศได้ดังนี้

1. หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาหรือประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนภายใต้คำแนะนำของโรงเรียน
2. หลักสูตร คือ สิ่งประกอบด้วยประสบการณ์ในการเรียนทั้งหมดที่นักเรียนพึงได้รับจากโรงเรียน
3. หลักสูตร คือ การจัดรายวิชาทั้งหมด กิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนได้รับภายใต้การดูแลและแนะนำของโรงเรียนไม่ว่ากิจกรรมหรือประสบการณ์นั้นจะเป็นในหรือนอกโรงเรียน
4. หลักสูตร คือ เซ็ตของความตั้งใจเกี่ยวกับ โอกาสในการจัดให้คนได้รับการศึกษาร่วมกับคนอื่นและสิ่งอื่น ๆ ในระยะเวลาและเนื้อหาที่จัดไว้อย่างแน่นอน
5. หลักสูตร คือ ประสบการณ์ ทุก ๆ อย่างที่โรงเรียนจัดให้แก่แก่นักเรียน
6. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียน เนื้อหา วิสัยทัศน์ แบบพฤติกรรม กิจวัตร สิ่งแวดล้อม เมื่อประมวลกันเข้าแล้วก็จะเป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก
7. หลักสูตร คือ สิ่งประกอบด้วยแม่บท เอกสารและวัสดุอุปกรณ์การเรียน กิจกรรมการเรียนและการประเมินผล
8. หลักสูตร คือ โปรแกรมการศึกษาซึ่งประกอบด้วย โปรแกรมการเรียน โปรแกรมกิจกรรม โปรแกรมแนะแนว
9. หลักสูตร คือ มวลความรู้ และประสบการณ์ทั้งหลายที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันและตามแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อใช้ภายในหรือนอกสถานศึกษาโดยคาดหวังให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

นิคม ชมภูหลง (2542 : 12) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์หรือกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียนอันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติไปในทางที่พึงประสงค์

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม (2545 : 1) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุด

ของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน นำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน นำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิต อยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

สุทธิเมธ ชัยเพชร (2542 : 12) ได้สรุปความหมายของหลักสูตร ไว้ว่า หลักสูตร คือ โครงการ มวลความรู้ กิจกรรมและประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่จัดให้ แก่เด็กให้ได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน

เกรียงศักดิ์ จินาพงศ์ (2544 : 11) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีความหมาย เป็นสองนัย ความหมายที่หนึ่ง หมายถึง เอกสารที่เป็นทางการซึ่งกำหนด รายละเอียด เนื้อหาวิชาไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ส่วนความหมายที่สอง หมายถึงกิจกรรมหรือประสบการณ์ทั้งมวลที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ เกิดความคิด และทัศนคติที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ปณิตา ศรีทราพิทักษ์ (2540 : 10) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรคือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนา ทุกด้านเหมาะสมกับวัย หลักสูตรจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม การเมือง และ เศรษฐกิจ

บอบบิทท์ (Bobbitt, 1974 : 125) นิยามความหมายของหลักสูตร ว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งมวลที่ครูผู้สอนให้แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิต เป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ในอนาคต

กูด (Good, 1977 : 149) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร ไว้มีอยู่ 3 ประการด้วยกันคือ ประการแรก หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียน ได้ศึกษา เพื่อให้จบชั้นหรือรับประกาศนียบัตร ในหมวดวิชาที่สำคัญ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย หลักสูตรศิลปศึกษา เป็นต้น ประการที่สอง หลักสูตร คือ ค่าโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่ง เฉพาะที่โรงเรียนจะต้องสอนและจัดให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กมีความรู้จนจบชั้น หรือได้รับ ประกาศนียบัตรเพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อในทางอาชีพต่อไป ประการสุดท้าย หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้การแนะนำของ โรงเรียนหรือสถานศึกษา ความหมายข้อนี้ หมายถึง หลักสูตรทั้งฉบับ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา วิชาส่วนหนึ่งและการจัดประสบการณ์ให้อีกส่วนหนึ่ง

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander. 1982 : 2) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง บรรดาความพยายามทั้งหมดของโรงเรียนในการที่จะก่อให้เกิดผลของการเรียนที่ โรงเรียนพึงปรารถนา ทั้งในสถานการณ์ภายในและภายนอกโรงเรียน

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ มวลความรู้ที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องจัดและพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพในแต่ละด้านทั้งความรู้และประสบการณ์ สามารถนำเอาสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปปรับใช้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน

1.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดทำหลักสูตร เพราะทำให้เห็นโครงสร้าง และรูปแบบของหลักสูตรว่าเป็นไปในลักษณะใด จึงได้มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

อาภา บุญช่วย (2537 : 19) กล่าวว่า หลักสูตรที่สมบูรณ์มีองค์ประกอบอย่างน้อย 4 อย่าง ซึ่งต้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล

สมหมาย อุ่นเจริญ (2541 : 16 .อ้างอิงจากกรมวิชาการ) ได้ระบุว่า หลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 8 ประการ คือ

1. หลักการ เป็นทิศทางหรือแนวทางที่จะบอกหรือนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. จุดหมาย เป็นความต้องการของการจัดการศึกษาหรือของสังคม ที่จะให้ผู้เรียนเป็นไปตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนด
3. โครงสร้าง เป็นส่วนที่กำหนดกลุ่มวิชาหรือรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร ซึ่งมีทั้งบังคับและส่วนที่ให้เลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นข้อกำหนดเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติในแต่ละรายวิชา
5. เนื้อหาของรายวิชา เป็นข้อกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
6. สื่อการเรียน เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการจัดกิจกรรมหรือกำหนดวิธีสอนช่วยให้เกิดการ เรียนรู้ ให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ และรู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ

8. การประเมินผล เป็นการตรวจสอบนักเรียนว่ามีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีสิ่งใดควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร หรือไม่

นิคม ชมภูหลง (2542 : 12) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีนั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

1. หลักการ , จุดหมาย , โครงสร้าง , แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งแนวดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการใช้หลักสูตรด้านอื่น ๆ ของกลุ่มวิชา และรายวิชาต่าง ๆ

2. ระเบียบการวัดผล และประเมินผลการเรียน และคู่มือการประเมินผลการเรียนในแต่ละระดับ

3. สื่อการเรียนการสอนที่ปรากฏในรูปแบบของหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบและสื่อในลักษณะต่าง ๆ

สุทธิเมธ ชัยเพชร (2542 : 13) ได้สรุปตามแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ คน ความว่า หลักสูตร ควรมียอดองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ หลักการ จุดหมาย เนื้อหา รายวิชา สื่อการเรียนการสอนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

สุชาดา วิทยุฉวี (2546 : 26) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาที่สำคัญ ๆ ไว้ 8 หัวข้อคือ

1. วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. โครงสร้างหลักสูตร

4. รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

5. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

6. การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้

7. การวัดและประเมินผล

8. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจกำหนดหัวข้อเพิ่มเติม ตัดทอน หรือเปลี่ยนแปลงหัวข้อเหล่านี้ได้ ตามความเหมาะสม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักสูตร ถือเป็นกรอบที่สำคัญและมีส่วนในการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาคงนั้น ควรมีองค์ประกอบสำหรับเป็นแนวทางในการดำเนินการ คือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และแนวดำเนินการใช้หลักสูตร

1.3 ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาถือว่ามีมีความสำคัญต่อการช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้พยายามจัดมวลงประสพการณ์ให้แก่ผู้เรียน ได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545 ข : 5) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาว่า

1. หลักสูตรสถานศึกษา ควรพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีโอกาสใช้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีสื่อสาร หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ที่อยากรู้ อยากเห็น สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจในการเรียนรู้ และเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม สถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระ เข้าใจในความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยรวม สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรม มีความเสมอภาค มีความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก

ส่วน กนกวรรม แสนคำ (2547 : 23) กล่าวว่า สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับ ครอบครัวและชุมชน ท้องถิ่น วัด หน่วยงานและสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายทั้งสองประการนี้ให้แนวทางที่สำคัญ ซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทางนั้น ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กมีความสนุกสนานและเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเหมือนเป็นวิธีการสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุด สำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ และประสบการณ์ให้ผู้เรียนและพัฒนาความมั่นใจ ให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สำคัญ ๆ ในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสารเป็น ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้ อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม และ โดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ว่ามีอิทธิพลต่อบุคคล และสังคมหลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนและช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค พัฒนาความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกัน ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับ โลก หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระ

ดังนั้น หลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และเพิ่มเติมสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ หรือรายวิชาได้ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน โดยความร่วมมือของทุกคนใน โรงเรียนและชุมชน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และแผนพัฒนาคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

1.4 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.4.1 หลักการ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีหลักการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 4-26)

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่

ความเป็นสากล

2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและ เท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และ ประสบการณ์

1.4.2 จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็น มาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังนี้

1. เห็นคุณค่าตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภคมีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทยเป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทยทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศไทยและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

1.4.3 โครงสร้าง

เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามหลักการจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาจึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

2. สาระการเรียนรู้ กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ภาษาไทย

2.2 คณิตศาสตร์

2.3 วิทยาศาสตร์

2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

2.6 ศิลปะ

2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.8 ภาษต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสุขภาพศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้นส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของ ผู้เรียนแต่ละคนนั้นสถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้ง ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิกะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงปัญหา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีซึ่ง ผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจรตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้

ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐาน การเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของ ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติม ได้

5. เวลาเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียน รู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนปีละ ไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ ไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6)	ช่วงชั้นที่ 3 (ม. 1-3)	ช่วงชั้นที่ 4 (ม. 4-6)
	← การศึกษาภาคบังคับ →			
	← การศึกษาขั้นพื้นฐาน →			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
ภาษาไทย	●	●	●	●
คณิตศาสตร์	●	●	●	●
วิทยาศาสตร์	●	●	●	●
สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	●	●	●	●
สุขศึกษาและพลศึกษา	■	■	■	■
ศิลปะ	■	■	■	■
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	■	■	■	■
ภาษาต่างประเทศ	■	■	■	■
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	◆	◆	◆	◆
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800-1,000 ชม.	ประมาณปีละ 800-1,000 ชม.	ประมาณปีละ 1,000-1,200 ชม.	ไม่น้อยกว่าปีละ 1,200 ชม.

หมายเหตุ

- สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้ และการแก้ปัญหา
- สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิด และการทำงาน
- ◆ กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้นอกจากสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และการพัฒนา ตนตามศักยภาพ

ทั้งนี้สถานศึกษาอาจจัดเวลาเรียนและกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้ตามสภาพกลุ่มเป้าหมาย สำหรับการศึกษานอกระบบ สามารถจัดเวลาเรียนและช่วงชั้นได้ตามระดับการศึกษา

1.4.4 การจัดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถปรับใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกระบบ ทั้งในระบบ นอกกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย

ในส่วนของจัดการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการและเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น กำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้าง ๆ มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพ ผู้เรียนเมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อจบการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม สถานศึกษาต้องนำ โครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกสิทธิ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการเรียนรู้รายวิชาใหม่ ๆ รายวิชาที่มีความเข้มข้นอย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกสาระการเรียนรู้จาก 8 กลุ่ม ในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระของสาระการเรียนรู้หรือรายวิชานั้น ๆ ด้วย สำหรับช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นั้น ยังไม่ควรให้เลือกเรียนรายวิชาที่เข้มข้น ควรเรียนเฉพาะรายวิชาพื้นฐานก่อน

สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่ม ในทุกช่วงชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และ ปีที่ 4-6 การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่จัดขึ้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิด

วิเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งใน
ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และ วัฒนธรรม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ
มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพ
ส่วนตน พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิต ให้มี
ความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม
สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็น
พื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อ
เพิ่มพูนความรู้ และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิทยาการ
และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้น
และการประกอบอาชีพมุ่งมั่นพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และ
ผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

ลักษณะหลักสูตรในช่วงชั้นนี้จัดเป็นหน่วยกิตเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการ
จัดแผนการ เรียนรู้ที่สนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้าน
วิชาการและอาชีพ

1.4.5 การจัดเวลาเรียน

ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปี
ทั้งการจัดเวลาเรียน ในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้ง
ต้องจัดให้มีเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี
โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง ช่วงชั้นนี้เป็นช่วงชั้นแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เด็กจำเป็นต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สามารถเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ
ได้รวดเร็วขึ้น ทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียน และทักษะคณิตศาสตร์
ดังนั้นการฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ จึงควรใช้เวลาประมาณร้อยละ
50 ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ ส่วนเวลาที่เหลือก็ใช้สอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ ซึ่งรวมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี
โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง การจัดเวลาเรียนในกลุ่มภาษาไทยและคณิตศาสตร์

อาจใช้เวลาลดลง เหลือประมาณร้อยละ 40 ของเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ โดยให้เวลากับกลุ่มวิทยาศาสตร์มากขึ้น สำหรับการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ แม้เวลาเรียนจะลดลงยังคงต้องฝึกฝน ทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาจะมีเวลาอย่างเพียงพอให้เด็กมีโอกาสเล่น ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยต้องจัดเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประมาณร้อยละ 20 ส่วนเวลาที่เหลือ สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี มีเวลาเรียนประมาณวันละ 5-6 ชั่วโมง การกำหนดเวลาเรียน สำหรับ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มควรให้สัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อและจัดรายวิชาอาชีพหรือ โครงการงานอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถที่จะออกไปสู่โลกอาชีพ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค โดยให้คือน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา 1 หน่วยกิต และมีเวลาเรียนประมาณวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง การจัดเวลาเรียนและสาระการเรียนรู้ในช่วงชั้นนี้เป็นการเริ่มเข้าสู่การเรียนเฉพาะสาขา จึงให้มีการเลือกเรียนในบางรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และจัดทำ “รายวิชาเพิ่มเติมใหม่” บางรายวิชาที่น่าสนใจ หรือที่มีความยากในระดับสูงขึ้น ไป เช่น แคลคูลัสในคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ชั้นสูงสำหรับผู้เรียนกลุ่มสาระนี้ ได้คือเป็นพิเศษนอกจากนี้สถานศึกษาสามารถปรับรูปแบบการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้ในบางกลุ่มสาระ เช่น ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งยังจำเป็นต้องเรียนรู้อาจจัดเป็นรายวิชาสั้น ๆ หรือรายวิชาเดี่ยว หรือรวมกันในลักษณะบูรณาการ เมื่อสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ระบุไว้แล้วก็อาจพัฒนาเป็นวิชาเลือกเฉพาะทางในระดับสูงขึ้นไปได้เช่นเดียวกัน

การจัดเวลาเรียนดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวทางสำหรับการจัดการศึกษาในระบบสถานศึกษา ส่วนการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาคตามอัธยาศัยนั้น ให้พิจารณายืดหยุ่นเวลาเรียนตามสถานการณ์และ โอกาสที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้

1.4.6 การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาบางประเภทที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาทางด้านศาสนา นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศด้านต่าง ๆ การศึกษาสำหรับผู้บกพร่องในด้านต่าง ๆ ผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษานอกระบบและการศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัวและองค์กรต่าง ๆ การจัดการศึกษาเหล่านี้ สามารถปรับให้มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.4.7 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาษาไทย

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด ไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1: สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกใน โอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : การใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1: เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคมและชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1: เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คณิตศาสตร์

สาระที่ 1 : จำนวนและการดำเนินการ

มาตรฐาน ค 1.1 : เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง

มาตรฐาน ค 1.2 : เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่าง ๆ และสามารถใช้ในการดำเนินการในการแก้ปัญหาได้

มาตรฐาน ค 1.3 : ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหาได้

มาตรฐาน ค 1.4 : เข้าใจในระบบจำนวนและสามารถนำสมบัติเกี่ยวกับจำนวนไปใช้ได้

สาระที่ 2 : การวัด

มาตรฐาน ค 2.1 : เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด

มาตรฐาน ค 2.2 : วัดและคาดคะเนของสิ่งที่ต้องการวัดได้

มาตรฐาน ค 2.3 : แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัดได้

สาระที่ 3 : เรขาคณิต

มาตรฐาน ค 3.1 : อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติได้

มาตรฐาน ค 3.2 : ใช้การนึ่งภาพ (visualizarion) ใช้เหตุผลเกี่ยวกับปริภูมิ (spatial reasoning) และใช้แบบจำลองทางเรขาคณิต (geometric model) ในการแก้ปัญหาได้

สาระที่ 4 : พีชคณิต

มาตรฐาน ค 4.1 : อธิบายและวิเคราะห์แบบรูป (pattern) ความสัมพันธ์และฟังก์ชันต่าง ๆ ได้

มาตรฐาน ค 4.2 : ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และแบบจำลองทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ แทนสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหาได้

สาระที่ 5 : การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น

มาตรฐาน ค 5.1 : เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้

มาตรฐาน ค 5.2 : ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล

มาตรฐาน ค 5.3 : ใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็นช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้

สาระที่ 6 : ทักษะ/ กระบวนการทางคณิตศาสตร์

มาตรฐาน ค 6.1 : มีความสามารถในการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 6.2 : มีความสามารถในการใช้เหตุผล

มาตรฐาน ค 6.3 : มีความสามารถในการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ

มาตรฐาน ค 6.4 : มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์และ เชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ได้

มาตรฐาน ค 6.5 : มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

วิทยาศาสตร์

สาระที่ 1 : สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1 : เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้างและหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

มาตรฐาน ว 1.2 : เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่มีผลต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2 : ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.1 : เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิตความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.2 : เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศ และ โลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สาระที่ 3 : สารและสมบัติของสาร

มาตรฐาน ว 3.1 : เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 3.2 : เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 4 : แรงและการเคลื่อนที่

มาตรฐาน ว 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง และแรงนิวเคลียร์ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมีคุณธรรม

มาตรฐาน ว 4.2 : เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 5 : พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 6 : กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

มาตรฐาน ว 6.1 : เข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและภายในโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และสัณฐานของโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 7 : ดาราศาสตร์และอวกาศ

มาตรฐาน ว 7.1 : เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะและกาแล็กซี ปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะและผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 7.2 : เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเกษตรและการสื่อสาร สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 8 : ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 : ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ ภายได้ข้อมูลและเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้น ๆ เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระหว่างที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้ และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและมีจิตสำนึก อนุรักษ์ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สุขศึกษา และ พลศึกษา

สาระที่ 1 : การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 : เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโต และการพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 : ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 : เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิต ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 3 : การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1 : เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 : รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอมีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 : การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1 : เห็นคุณค่า และมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5 : ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 : ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้จ่าย สารเสพติด และความรุนแรง

ศิลปะ

สาระที่ 1 : ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอด ความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เป็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 2 : คนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 : เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 : เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ 1 : การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 : เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึก ในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

มาตรฐาน ง 1.2 : มีทักษะ กระบวนการทำงาน การจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน

สาระที่ 2 : การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 : เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 : การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 : เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการ และความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของเครื่องใช้ วิธีการเชิงกลยุทธ์ ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจ เลือกใช้เทคโนโลยี ในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 : เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1 : เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 5 : เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5.1 : ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และมีความคิดสร้างสรรค์

ภาษาต่างประเทศ

ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาประกอบการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

สาระที่ 1 : ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ด 1.1 : เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ด 1.2 : มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็น ประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ด 1.3 : เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ

สาระที่ 2 : ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ค 2.1 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม
ของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ค 2.2 : เข้าใจความเหมือนและความแตกต่าง ระหว่างภาษา
และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 : ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ค 3.1 : ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่ม
สาระการเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 : ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ค 4.1 : สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ตามสถานการณ์ต่าง ๆ
ทั้งในสถานศึกษาชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ค 4.2 : สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการ
เรียนรู้ การทำงาน การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

1.4.8 การจัดการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทาง
ในการจัดการศึกษาไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้น
ครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้
ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการ
เรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้
ของตน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝัง
ด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมี
วิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า
ของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่าง
ถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในโลกกำลังประสบปัญหาด้าน
สังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของความขัดแย้งทั้งความคิดและการกระทำของตัว

บุคคล องค์กร และสังคม ฉะนั้นสถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ทางแก้ไข โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษด้วย

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียน ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการต่าง ๆ เข้ามาสู่สาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะ องค์กรวม การบูรณาการ เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจัดได้หลายลักษณะเช่น

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม นำ เป็นต้น ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระ และกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้จากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนการสอน โดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่งสอนวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ผู้สอนอีกคนหนึ่งอาจสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทาง โดยการวัดเงา คิดคำนวณในเรื่องเงาในช่วงเวลาต่าง ๆ จัดทำกราฟของเงาในระยะต่าง ๆ หรืออีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้ศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้ นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาหรือกลุ่มวิชา แต่ในบางเรื่อง ผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องวันสิ่งแวดล้อมของชาติ ผู้สอนภาษาไทยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ภาษา คำศัพท์ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ผู้สอนสังคมศึกษาให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และครูผู้สอน
 สุขศึกษาอาจจัดให้จัดทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

4. การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนโดย
 บูรณาการเป็น โครงการ โดยผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น โดยใช้เวลา
 เรียนต่อเนื่องกัน ได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนเคย
 สอนแยกกันนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะของการสอนเป็นทีม
 เรียนเป็นทีม ในกรณีที่ต้องการเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ ครูผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้
 เช่นกิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ เป็นต้น

แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น มีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้ต้องตอบสนอง
 ต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้
 ในแต่ละคาบเวลาเรียนนั้น ไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัด
 การเรียนรู้ให้ครบทุกสาระในลักษณะของการบูรณาการที่มีภาษาไทยและคณิตศาสตร์เป็นหลัก
 เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความสนุกสนาน ได้ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์
 ทักษะพื้นฐานการคิดต่อสื่อสาร ในการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ และพัฒนาลักษณะนิสัยและ
 สุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้าย
 กับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการ
 ทำงานเป็นกลุ่มการสอนแบบบูรณาการ โครงการ การใช้หัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนการสอน
 เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง
 สามารถสร้างสรรค์ผลงานแล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้
 ที่มีหลักการทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะ และควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบ
 โครงการมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ
 ความถนัด เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้ เริ่มเน้นเข้าสู่
 เฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของ
 ผู้เรียน ทั้งในด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนงานการศึกษาต่อ

สำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหยุ่นวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น

1.4.9 สื่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษามุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างค้อยเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถ จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว และในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา

ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ให้เป็นสื่อการเรียนรู้
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษา ค้นคว้า ของผู้เรียน และสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมหลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ ที่จัดทำขึ้นเองและที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมิน

สื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่กันอย่างสม่ำเสมอ

6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิภาพ ในสถานศึกษา และในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้

7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น

8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ

1.4.10 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์ และ แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็น ไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียนจากการวัดและประเมินทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับ คุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดหมายสำคัญของการประเมิน ระดับชั้นเรียนคือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่/ เพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงงานหรือแฟ้มสะสมผลงาน ผู้ใช้ผลการประเมิน ในระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือตัวผู้เรียน ผู้สอน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูลเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้สะท้อนให้เห็นภาพ

สัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้า ความสำเร็จของ ตน ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียน แต่ละคนแต่ละกลุ่มสามารถให้ระดับคะแนน หรือจัดกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง ได้ ขณะที่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะ ได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน

สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมิน โดยความเห็นชอบ ของคณะกรรมการสถานศึกษา

การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความ ก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปี และช่วงชั้นสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ ไปใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐาน การเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้นกรณีผู้เรียน ไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระต่าง ๆ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอน ซ้อมเสริม และจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

การประเมินคุณภาพระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียน ในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒน ธรรม ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดต่อไป ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และคุณภาพการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

1.4.11 เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้เวลาประมาณ 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ 2 ช่วง คือ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือว่าจบการศึกษา ภาคบังคับ และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่าจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เรียนผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้นตามเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1,2 และ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (จบการศึกษาภาคบังคับ)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้
ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม
เกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมิน
ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (จบการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้
หน่วยกิตครบตามหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนด และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตาม
เกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่านคิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้
ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม
เกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมิน
ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

1.4.12 เอกสารหลักฐานการศึกษา

สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเอกสารการประเมินผลการเรียนเพื่อใช้
ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนตามที่เห็นสมควร เช่น เอกสาร
แสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในรายวิชาต่าง ๆ และ
แบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น

ทั้งนี้จะมีการกำหนดเอกสารหลักฐานการศึกษา ที่สถานศึกษาทุกแห่งต้อง
ใช้เหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการสื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และการส่งต่อ ได้แก่ เอกสารแสดงผล
การเรียนรู้ เอกสารแสดงวุฒิการศึกษา แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โดยจะกำหนดแนวทางการดำเนินงานในรายละเอียดต่อไป

1.4.13 การเทียบโอนผลการเรียน

ให้สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน โดยการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ และหรือจากการประกอบอาชีพ มาเทียบโอนเป็นผลการเรียนของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในระดับที่กำลังศึกษาอยู่ การพิจารณาการเทียบโอนสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา ซึ่งจะให้ข้อมูลที่แสดงความรู้ ความสามารถ ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ
 2. พิจารณาจากความรู้และประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง การทดสอบการสัมภาษณ์ ฯลฯ
 3. พิจารณาความสามารถ และการปฏิบัติได้จริง
- ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.4.14 การพัฒนาศักยภาพครู

การพัฒนาศักยภาพครูถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาให้เป็นครู มืออาชีพ โดยศึกษาวิเคราะห์ระบบต่าง ๆ ของสถานศึกษาว่ามีจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร รวมทั้ง ระบบการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การวิเคราะห์ครูผู้สอนในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับ พิจารณาสับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง การกำหนดให้ครูจัดการเรียน การสอนเป็นกลุ่ม การมีครูพี่เลี้ยง ครูทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร ครูแนะแนว ทั้งหมดเป็นกระบวนการ ที่สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาสร้างสรรค์ให้เป็นระบบ โดยมีปัจจัยเกื้อหนุนที่มีประสิทธิภาพ พร้อมด้วยนวัตกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนมีระบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีผู้เรียน เป็นผู้ช่วยครู เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาศักยภาพครู ให้ความสำคัญเป็นผู้นำทางวิชาการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ อาศัยความร่วมมือของครูแกนนำ ครูต้นแบบ และ สถาบันการศึกษาชั้นสูง เช่น คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัย รวมทั้งชมรมอาชีพ ซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณภาพ การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่ต้องอาศัยการตัดสินใจของผู้บริหาร สถานศึกษา ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน

และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นหลักสำคัญ

1.4.15 การจัดหลักสูตรสถานศึกษา

- 1) หลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ สถานศึกษาจึงต้องมีหลักสูตรของตนเอง คือ หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย การเรียนรู้ ทั้งมวลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐาน และรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม เป็นรายปี หรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จาก มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การจัดหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับ ครอบครัว และชุมชน ท้องถิ่น วัด หน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสองประการซึ่งจุดมุ่งหมายทั้งสองประการนี้ให้แนวทางที่สำคัญ ซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทางนั้น ๆ คือ หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสุขและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้เปรียบเหมือน เป็นวิธีสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุด สำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ และประสบการณ์ให้ผู้เรียนและ พัฒนาความมั่นใจ ให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สำคัญ ๆ ในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และ หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม และโดยเฉพาะหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด เข้าใจศรัทธาในความเชื่อของตนเอง ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ว่ามีอิทธิพลต่อบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษาต้อง พัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนและช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้าง ให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล และเป็นอิสระและเข้าใจ ในความรับผิดชอบ

3) การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จะต้องสนองตอบการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมและเศรษฐกิจ และเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา ผู้สอนต้องปรับปรุงกระบวนการ สอนและประเมินกระบวนการสอนของตน เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของ ผู้เรียนที่ เปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษา จะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ถ้าหลักสูตรมีการปรับปรุง ให้เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็น ตลอดเวลา สถานศึกษาควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

3.1) กำหนดวิสัยทัศน์ สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมอง อนาคตว่า โลกและสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ในการสร้างหลักสูตร สถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู- อาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ ในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถาน ศึกษา แสดงความประสงค์อันสูงส่งหรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนา ผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกัน ในการกำหนดงานหลักที่สำคัญ ๆ ของสถานศึกษา พร้อมด้วย เป้าหมาย มาตรฐาน แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการและการติดตามผล ตลอดจน จัดทำรายงาน แจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษาเพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ตามหลักสูตรของสถานศึกษา และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติที่ กำหนดไว้ กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ โดยอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมนี้ เป็นกระบวนการ ที่มีพลังผลักดันให้แผนกลยุทธ์ที่สถานศึกษาสร้างขึ้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมี ทิศทางก่อให้เกิดเจตคติในทางที่สร้างสรรค์คิงามแก่สังคมของสถานศึกษา มีระบบและหน่วย สนับสนุนในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นอย่างเป็นเครือข่าย เพียบพร้อม เช่น ระบบคุณภาพ ระบบ หลักสูตร สาระการเรียนรู้ การเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การติดตาม การรายงานฐานข้อมูลการเรียนรู้ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีระบบสนับสนุนครู – อาจารย์ เป็นต้น กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ด้วยวิธีดังกล่าวนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หลักสูตร การกำหนดสาระการเรียนรู้หรือหัวข้อเรื่อง ในท้องถิ่นสนองตอบความต้องการ ของชุมชน

3.2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จากวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และ มาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้จาก ช่วงชั้น ให้เป็นรายปีหรือรายภาค พร้อมกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้ครู ทุกคน คือ ครูผู้สอน และครูสนับสนุน ได้นำ ไปออกแบบการเรียนการสอน การบูรณาการ

โครงการร่วม เวลาเรียน การมอบหมายงาน/โครงการ เพิ่มผลงานหรือการบ้าน ที่มีการวางแผนร่วมกันทั้งสถานศึกษา เป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่ครอบคลุมภาระงาน การจัดการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา

3.3) การกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สถานศึกษานำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระต่าง ๆ จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ และกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นรายปี หรือรายภาค ทั้งนี้ต้องพยายามกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาด้วย พิจารณากำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งการพิจารณาภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และสามารถกำหนดในลักษณะผสมผสานบูรณาการ จัดเป็นชุดการเรียนรู้แบบยึดหัวข้อเรื่อง หรือจัดเป็น โครงการงาน ได้

3.4) การออกแบบการเรียนการสอน จากสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี หรือรายภาค สถานศึกษาต้องมอบหมายให้ผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนการสอน โดยคาดหวังว่าผู้เรียนควรจะสามารถทำอะไรได้ เช่น ช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งมีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 นั้น ผู้เรียนจะเรียนรู้สาระเรื่องที่กำหนดได้ในระดับใด ยกตัวอย่างวิชาคณิตศาสตร์ ที่มีสาระที่ 1 : จำนวนและการดำเนินการ และมีมาตรฐาน ค 1.1 : เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง ผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะสามารถทำอะไรได้ เช่น ในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กำหนดจำนวนมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นไว้ ข้อหนึ่งว่า มีความคิดรวบยอดและความรู้สึกรู้เข้าใจเกี่ยวกับจำนวนนับและศูนย์ และผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะมีความสามารถอย่างไร เช่น ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถนับได้ 1 ถึง 100 และมากกว่า เป็นต้น และออกแบบการเรียนรู้ออกแบบให้ผู้เรียนพัฒนาได้ทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์และสังคม

3.5) การกำหนดเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต ในการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี นั้น สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การคิดวิเคราะห์ และการใช้คอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการสอนที่ยึดหัวข้อเรื่อง จากกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หรือสังคมศึกษาเป็นหลักตามความเหมาะสมของท้องถิ่น บูรณาการการเรียนรู้ด้วยกลุ่มสาระต่าง ๆ เข้ากับหัวข้อเรื่องที่เรียนอย่างสมดุล ควรกำหนดจำนวนเวลาเรียนสำหรับสาระการเรียนรู้รายปีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ควรกำหนดจำนวนเวลาสำหรับการเรียนตามสาระการเรียนรู้รายปี ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการสอนเพื่อเน้นทักษะพื้นฐาน เช่น การอ่าน การเขียน การคิดเลข และการคิดวิเคราะห์ โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งจะต้องจัดให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุก เพลิดเพลิน ซึ่งในแต่ละคาบเวลาไม่ควรใช้เวลายาวเกินความสนใจของผู้เรียน นอกจากผู้สอนจะจัดให้เป็นกิจกรรม เช่น การฝึกให้เขียนหนังสือเป็นเล่ม เป็นต้น การเรียนการสอนควรดำเนินไปตามความสนใจของผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 1 ผู้สอนควรเข้าใจจิตวิทยาการสอนเด็กเล็กอย่างลึกซึ้ง สามารถบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ผสมกลมกลืนตอบสนองต่อชีวิตที่อยากรู้ อยากรู้อยากเห็นของเด็ก โดยเฉพาะ แต่ต้องไม่ลืมนำเน้นทักษะพื้นฐานดังกล่าว สำหรับในช่วงชั้นที่ 2 ผู้เรียนซึ่งได้ผ่านการเรียนการเล่นเป็นกลุ่มมาแล้ว ในช่วงชั้นนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเริ่มทำงานเป็นทีม การสอนตามหัวข้อเรื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญ หัวข้อเรื่องขนาดใหญ่สามารถจัดทำเป็น หัวข้อย่อย ทำให้ผู้เรียนรับผิดชอบไปศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อย่อยเหล่านี้ เป็นการสร้างความรู้ของตนเองและใช้กระบวนการวิจัยควบคู่กับการเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนำผลงานมาแสดง ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ผลงานของกันและกัน ในรูปแฟ้มสะสมผลงาน

การเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ เป็นการเรียนที่มุ่งพัฒนาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษานอกจากจะทบทวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนช่วงชั้นที่กำหนดไว้แล้ว จะต้องจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็น โครงการมากขึ้น เป็นการเริ่มทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจการศึกษาสู่โลกของการทำงานตามความต้องการของท้องถิ่น และสังคม นวัตกรรมด้านการสอนและ ประสบการณ์ในการทำงานด้านต่าง ๆ แม้การเรียนภาษาก็สามารถเป็นช่องทางสู่โลกของการทำงานได้ และต้องชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบว่าสังคมในอนาคตจะต้องอยู่บนรากฐานของความรู้ สถานศึกษาจึงต้องจัดบรรยากาศให้อยู่ในสภาพแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ เป็นตัวอย่างแก่สังคม และควรจัดรายวิชาหรือโครงการที่สนองความคิด ความสนใจของผู้เรียนเพิ่มขึ้นด้วย

การเรียนในช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมตัวให้ผู้เรียนมีความพร้อมในด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือการประกอบอาชีพ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้ลักษณะรายวิชาหรือ โครงการ

3.6) แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนิน ไปด้วยดี บรรลุตามที่คาดหวัง จึงกำหนดแนวทางการดำเนินงานดังนี้ คือ การจัดทำสาระของหลักสูตร โดยการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค ที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาคนั้น การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่มีความเข้ม (Honour Course) ให้สถานศึกษากำหนดได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับรายวิชาที่จะจัด โดยการ กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ให้ สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้ง สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและของชุมชน การกำหนดเวลาและหรือ จำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายภาคทั้งสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมขึ้นดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 และ ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปีและกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ ส่วน ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาคและกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้รายภาค สำหรับช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียนมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมซึ่งเป็นวิชาเฉพาะของสายอาชีพหรือโปรแกรมเฉพาะทางอื่น ๆ ใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 40 – 60 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม และใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน การจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้ง เวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วยชื่อวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของวิชา นั้น ๆ

สำหรับชื่อรายวิชามีแนวทางในการกำหนดดังนี้ ชื่อรายวิชาของ สาระการเรียนรู้ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมสามารถ

กำหนดได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสาระการ เรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้ราย ปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อย ๆ เพื่อความ สะดวกในการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้ แต่ละ หน่วยประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการ เรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียน ครบทุกหน่วยย่อยแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังราย ปีหรือรายภาคของทุกรายวิชา

ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่าง สาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการ บูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของ ผู้เรียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความ เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน หน่วยการจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถาน ศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ การจัดทำแผน การจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปี หรือรายภาค และหน่วยการเรียนรู้ ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคน เข้าร่วม กิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดย คำนี้ถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการ เรียนรู้ เช่น การบูรณาการ โครงการ องค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น การจัดกั ิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสามารถ ความต้องการ ของผู้เรียน และชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น การ จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึก ในการทำประ โยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมปลูกเสื่อ – เนตรนารี เป็นต้น การจัด กิจกรรมประเภท บริการด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประ โยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมและการประเมินผลการ ปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน

การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาต้องร่วมกับ ชุมชน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็น คุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น สามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ โดยให้สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม

ดังกล่าว ให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเชิงวินิจฉัยเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและการส่งต่อ ทั้งนี้ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปี / รายภาค

ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียน สถานศึกษาจะได้นำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นตามเป้าหมายที่กำหนด

แนวทางการวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

การวินิจฉัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน โดยให้ผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้โดยมี ขั้นตอนการปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาการดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปผลการแก้ปัญหาหรือพัฒนาและการรายงานผลการเรียนรู้ และการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1.4.16 การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญในการให้ทุกส่วนทุกฝ่ายในสังคม มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่น โดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนการสอน ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษา คือ ผู้เรียนรู้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายมีส่วนร่วม รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือส่งเสริม และสนับสนุนการวางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นกลไกหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่าย ครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวง ตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่ และสถานศึกษา ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคลากรทุกระดับ และทุกอาชีพ ในการกำหนดดูแลและประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับ ให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อค้นหาแนวทางร่วมกันพัฒนาคุณภาพต่อไป

เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพอย่างแท้จริง ต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษาทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่ และสถานศึกษา

จากการศึกษาเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นั้น เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ใฝ่บนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล และถือเป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำไปใช้จัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งสำหรับการจัดการศึกษาทุกกลุ่ม เช่น การศึกษาพิเศษ การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและ พหุโลก ต่อไป

2. หลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ที่นักการศึกษาหลายท่าน กล่าวไว้ ดังนี้

2.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว กรมวิชาการ (2545 ข : 6) ได้เสนอ

แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

2.1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย

สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่า โลกและสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู – อาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความประสงค์อันสูงส่ง หรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญ ๆ ของสถานศึกษา พร้อมด้วยเป้าหมาย แผนปฏิบัติการ และติดตามผล ตลอดจนจัดทำรายงาน แจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษา เพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรสถานศึกษา และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานของชาติที่กำหนดไว้

วิสัยทัศน์ เป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ เป็นการคิด ไปข้างหน้าอย่าง มีเอกลักษณ์ สามารถสร้างศรัทธา และจุดประกายความคิดในสภาพการพัฒนาสูงสุด

ภารกิจ เป็นการแสดงวิธีดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ และนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติต่อไป

เป้าหมาย กำหนดเป็นความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนดและสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

นอกจากนั้น สถานศึกษายังต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น สามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมดังกล่าว ให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเชิงวินิจฉัย เพื่อการปรับปรุง

พัฒนาและการส่งต่อ ทั้งนี้ ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องร่วมกัน ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปี หรือ รายภาค

2.1.2 การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

จากวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย ที่สถานศึกษาได้กำหนดให้สถานศึกษา จะต้องจัดทำโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้ และเวลาเรียนไว้อย่างชัดเจน เพื่อ สถานศึกษาจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนด ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย สาระการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ ครบ 8 กลุ่มสาระ รายภาค หรือปี ทั้งที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรและเพิ่มเติมตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน และมี กำหนดเวลาแต่ละกลุ่มสาระหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รายภาคหรือปี

2.1.3 การจัดทำสาระของหลักสูตร

1) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จาก มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค ที่ระบุดังความรู้ ความสามารถของผู้เรียน และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาคนั้น

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของสาระการเรียนรู้ ให้สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ สภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน

2) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค ที่กำหนดไว้ในข้อ 1 และให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐาน การเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและ ความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

3) กำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายปี หรือ รายภาค ดังนี้ ช่วงชั้น ป. 1-3 ป. 4-6 และ ม. 1-3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี และกำหนด จำนวนคาบเวลาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้

ช่วงชั้น ม. 4-6 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาค กำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสม สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้

ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้รายภาค สำหรับช่วงชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 -6 ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่า เท่ากับ 1 หน่วยกิต

สำหรับสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นวิชาเฉพาะของ สายอาชีพ หรือ โปรแกรมเฉพาะทางอื่น ๆ ใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลา จัดการ เรียนรู้ระหว่าง 40-60 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษา กำหนดได้ตามความเหมาะสมและใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

4) จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำเอาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือ รายภาค สาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนด ตามข้อ 1, 2 และ 3 มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วยชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือ จำนวนหน่วยกิต ผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ ซึ่งสามารถเขียนคำอธิบาย รายวิชาให้หลายรูปแบบเช่น

รูปแบบที่ 1 เขียนเป็นความเรียงเสนอภาพรวมของผลการเรียนรู้และ สาระ การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน

รูปแบบที่ 2 เขียนแยกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง : เขียนเป็นความเรียง สรุปภาพรวมของผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน และ สาระการเรียนรู้ : เขียนเป็น ความเรียงของขอบข่ายเนื้อหา

รูปแบบที่ 3 เขียนเป็นความเรียง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ขอบข่าย กิจกรรมที่กำหนดกว้าง ๆ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ของรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหาที่สอดคล้อง กับสาระการเรียนรู้ของรายวิชา และ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างกว้าง ๆ

รูปแบบที่ 4 เขียนเป็นความเรียง ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ จุดประสงค์ ของรายวิชาที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผล

รูปแบบที่ 5 เขียนแยกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ : เขียนให้ ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน เป็นข้อ ๆ โดยไม่แยกด้าน

สำหรับคำอธิบายรายวิชามีแนวทางการกำหนดดังนี้ ชื่อรายวิชาของสาระ การเรียนรู้ ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม

สามารถกำหนดตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับ
สาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น ๆ

5) จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
ที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียน
รู้และนักเรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วย ผลการ
เรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบ
ทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของ
ทุกวิชา

ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างกลุ่ม
สาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้หรือเป็นการ
บูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความ
เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษา
ต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ

6) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา
รายปี หรือรายภาค แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน
และผู้สอน

2.1.4 การออกแบบการเรียนรู้

1) การจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีกระบวนการ
และวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา
วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัด
การเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ / วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอน
ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จาก
การปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ
เรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการกระบวนการอนุรักษ์
และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการ
เรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่าง ๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้
ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการ เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน
ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระ

การเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจัดได้หลายลักษณะ เช่น การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว การบูรณาการแบบคู่ขนาน การบูรณาการแบบสหวิทยาการ และการบูรณาการแบบโครงการ

2) สื่อการเรียนรู้ การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษากันว่าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัว และในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรพิจารณาหาครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อ สิ่งพิมพ์ ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือ ห้องสมุดของสถานศึกษา

3) การวัดผลและประเมินผล การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาเพื่อให้นักกลางที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินผล ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดหมายสำคัญของการประเมินระดับชั้นเรียน คือ มุ่งหาคำตอบว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ / เพียงใด ดังนั้น การวัด และประเมิน จึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรม การเรียน

การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมงาน ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือ ตัวผู้เรียน ผู้สอนและพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูลเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้สะท้อนให้เป็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้า ความสำเร็จของคุณครูผู้สอน จะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มสามารถให้ระดับคะแนนหรือจัดกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่ผู้ปกครอง จะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน

สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมิน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปี และช่วงชั้นสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินรายช่วงชั้น ไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น กรณีผู้เรียนไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเรียน การสอน ซ่อมเสริม และจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

2.1.5 การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัด ให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัด ให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติ ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- 1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถ

ของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิกวาระทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะนำให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และ ปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม และ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์และกรมการรักษาดินแดน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนอาจจัดทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดแบ่งสัดส่วนเวลาของกิจกรรมต่าง ๆ แล้วกำหนดเวลาเรียนในตารางเวลาเรียน เช่นเดียวกับกับกลุ่มสาระอีก 5 กลุ่มสาระ จัดแบ่งสัดส่วนเวลาของกิจกรรมต่าง ๆ แล้วกำหนดเวลาเรียนบางส่วนในตารางเวลาเรียนปกติ และบางส่วนเรียนนอกเวลา และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยกัน โดยวางแผนร่วมกันของกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม กำหนดเวลาเรียนบางส่วนในตารางเวลาเรียนปกติ บางส่วนเรียนนอกเวลา ฯลฯ

สถานศึกษา ต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิกวาระและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

2.1.6 กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักฐานการศึกษา

1) เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เวลาประมาณ 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ 2 ช่วง คือ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือว่าจบการศึกษาระดับบังคับ และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ถือว่า จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ผู้เรียนผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้น ตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1,2 และ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (จบการศึกษาภาคบังคับ) โดยผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน) โดยผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มและได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3) เอกสารหลักฐานการศึกษา

สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเอกสารประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนตามที่เห็นสมควร เช่น เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในรายวิชาต่าง ๆ แบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ระเบียบสะสมแสดงผลพัฒนาการด้านต่าง ๆ และแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นต้น

2.1.7 พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน

ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการส่งเสริม สนับสนุนต่างๆ ที่จะเอื้อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพในเรื่องต่อไปนี้

1) การพัฒนากระบวนการแนะแนว สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบแนะแนว ที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง ประเมินการจัดการที่มีคุณภาพ โดยกำหนดพันธกิจระหว่างบ้าน ชุมชน และสถานศึกษาที่เน้นความร่วมมือกันระหว่างบ้าน ในฐานะแหล่งเรียนรู้แรกของผู้เรียน ชุมชนจะเป็นเครือข่ายที่สำคัญของการแนะแนว ช่วยป้องกัน แก้ไขปัญหา ของสังคม สร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยข้อมูลสารสนเทศ และพัฒนาเครือข่าย

แนะแนวให้เข้มแข็ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุด ทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และ ด้านบริหารทั่วไป

2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด สถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริม สนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูนประสบการณ์และความชำนาญ โดยเฉพาะห้องสมุดนั้น เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง เพราะจะเป็นแหล่งที่รวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน โดยตรงทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นห้องสมุดที่มีความหรูหราหรือใหญ่โต อาจเป็นเพียงมุมหนังสือเพื่อการศึกษา ค้นคว้าก็ใช้ได้ นอกจากนี้ต้องสนับสนุนให้มีแหล่งการเรียนรู้ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ และ เทคโนโลยีต่าง ๆ

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุน ให้ผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา คุณภาพของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการเรียนรู้ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพของ ผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เน้นการวิจัยทั้งในห้องเรียนและการวิจัยในภาพรวมของสถานศึกษา

4) เครือข่ายวิชาการ สถานศึกษาต้องพัฒนา และส่งเสริม สนับสนุนให้ มีการแลกเปลี่ยนการเรียนทางวิชาการ จากครูในสถานศึกษาเดียวกัน และในสถานศึกษาอื่น ๆ ตลอดจนจนชมรมวิชาการต่าง ๆ ในรูปของเครือข่ายเชื่อมโยงกันทั้งจากบุคคลต่าง ๆ และจากสื่อ ต่าง ๆ เพื่อให้ครูมีความรู้ และ แนวคิดใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพ

2.1.8 การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

จากกระบวนการดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาจะมีรายละเอียดที่ครอบคลุม ภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้านในขั้นนี้ จึงเป็นการวิเคราะห์และเรียบเรียงเพื่อให้เป็น หลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์

ในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา ควรคำนึงว่าสิ่งที่ปรากฏในหลักสูตร เป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการตั้งแต่ต้น คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ จนกระทั่งการนำ หลักสูตรสู่ห้องเรียน คือ การจัดทำแผนการเรียนรู้ รวมทั้งการบริหารจัดการหลักสูตรให้ ประสบความสำเร็จ ใช้ศักยภาพทั้งของสถานศึกษาและชุมชนเต็มที่ เกิดประโยชน์ต่อการ พัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ประการสำคัญ หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสามารถบอกให้ผู้

เกี่ยวข้องและบุคคลในชุมชนทราบอย่างชัดเจนว่า จะจัดการศึกษาอย่างไรในสถานศึกษา ดังนั้น เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาอาจมีหลายเล่ม ซึ่งในเล่มแรกควรเป็นเล่มที่กำหนดภาพรวม และมีเล่มอื่น ๆ อีก ตามความเหมาะสม ซึ่งอาจแยกเล่มตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหน่วย การเรียนรู้

การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ควรประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. โครงสร้างหลักสูตร
4. รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
6. การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้
7. การวัดและประเมินผล
8. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
9. อื่น ๆ

ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจกำหนดหัวข้อเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็น และเหมาะสม

เมื่อสถานศึกษาจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาตามหัวข้อดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้วสถานศึกษาจะต้องตรวจสอบแต่ละหัวข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 รวมทั้ง สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท / สภาพของสถานศึกษา จากนั้น นำร่างหลักสูตรดังกล่าว เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ความเห็นชอบ

รุจิรี ภู่อาระ (2545 : 147) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย / จุดหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน

วิสัยทัศน์ หมายถึง เจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่

พึงประสงค์ ที่จะสามารถสร้างศรัทธาและจุดประกายความคิด และในการสร้างวิสัยทัศน์นั้น สถานศึกษาควรมีข้อมูลพร้อมทั้งด้านสังคม วัฒนธรรมและปรัชญา เพื่อให้วิสัยทัศน์ที่บุคลากร ในโรงเรียน ชุมชน ได้ร่วมกันสร้างขึ้น ช่วยกำหนดทิศทางของโรงเรียนให้ สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย

ภารกิจ หมายถึง การแสดงวิธีดำเนินการที่สถานศึกษาจะจัดทำให้สอดคล้อง กับหลักการ และจุดหมายของหลักสูตร

เป้าหมาย / จุดหมาย เป็นข้อความที่แสดงให้เห็นว่า เมื่อดำเนินการจัดการไป ตามหลักสูตรแล้ว ผู้เรียนจะบังเกิดผลอะไรบ้าง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย หลักของหลักสูตรเพียงใด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด มาตรฐานการเรียนรู้ตามระดับช่วงชั้นในแต่ละกลุ่มวิชาไว้ เพื่อเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ผู้เรียน ควรจะมี แต่สถานศึกษาอาจกำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมของแต่ละเขตพื้นที่หรือ สถานศึกษา

2. จัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา

- 2.1 สารະการเรีลนรู้ / ผลการเรีลนรู้ที่คาดหวังรายวิชา หน่วยการเรีลนรู้ ตามกลุ่มสาระ 8 กลุ่ม โดยจัดทำเป็นรายภาค / รายปี
- 2.2 กำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน
- 2.3 กำหนดเวลาของแต่ละกลุ่มสาระ/หน่วยการเรีลนรู้ / กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนเป็นรายปี / รายภาค

3. จัดทำสาระของหลักสูตร

- 3.1 กำหนดผลการเรีลนรู้ที่คาดหวังเป็นรายปี / รายภาค
- 3.2 กำหนดสารະการเรีลนรู้เป็นรายปี / รายภาค
- 3.3 กำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิตสำหรับสารະการเรีลนรู้เป็นรายปี / รายภาค
- 3.4 จัดทำคำอธิบายรายวิชา (ชื่อวิชา จำนวนเวลา / หน่วยกิต ผลการเรีลนรู้ และสารະการเรีลนรู้ของวิชานั้น ๆ)

4. ออกแบบการเรียนรู้

4.1 การจัดการเรียนการสอน ได้ กำหนดรูปแบบการสอนด้วยวิธีสอนที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง โดยให้เป็นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากรูปแบบการวิจัย และการเรียนรู้แบบบูรณาการ และเน้นการเรียนรู้คุณธรรม โดยนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิด และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดแทรกเนื้อหาและกระบวนการต่าง ๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมและการบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ชีตผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน / ต่างกลุ่ม มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน

4.2 สื่อการเรียนรู้ ใช้สื่อทุกประเภทที่มีอยู่ให้สอดคล้องและพัฒนาขึ้นใหม่

4.3 การวัดและประเมินผล เป็นการวัดตามสภาพจริง (สอนอย่างไร วัดอย่างนั้น) สถานศึกษาเป็นผู้ประเมินเอง ออกแบบเอง โดยใช้ Benchmark ตามมาตรฐาน สาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

4.3.1 สำหรับ ม.ปลาย (ม. 4-6) ต้องออกแบบเป็นหน่วยกิตและต้องกำหนดว่า 1 หน่วยกิต = 40 คาบ ส่วนระดับอื่น ๆ สามารถกำหนดเองได้ และต้องออกแบบไว้ก่อนในขั้นตอนการเขียนหลักสูตร

4.3.2 กรณีที่นักเรียนย้ายโรงเรียน ต้องกรอกแบบฟอร์มซึ่งส่วนกลางกำหนดให้เป็นแบบฟอร์มเดียวกัน

4.3.3 ประกาศนียบัตร ยังคงใช้แบบเดิม

4.3.4 แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษามี 2 ระดับ คือ ระดับ ม.ต้น และ ม.ปลาย โดยเก็บไว้ที่โรงเรียน เขตพื้นที่และกระทรวงศึกษาธิการ

5. ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย

5.1 กิจกรรมแนะแนว

5.2 กิจกรรมนักเรียน

6. กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักฐานการศึกษา

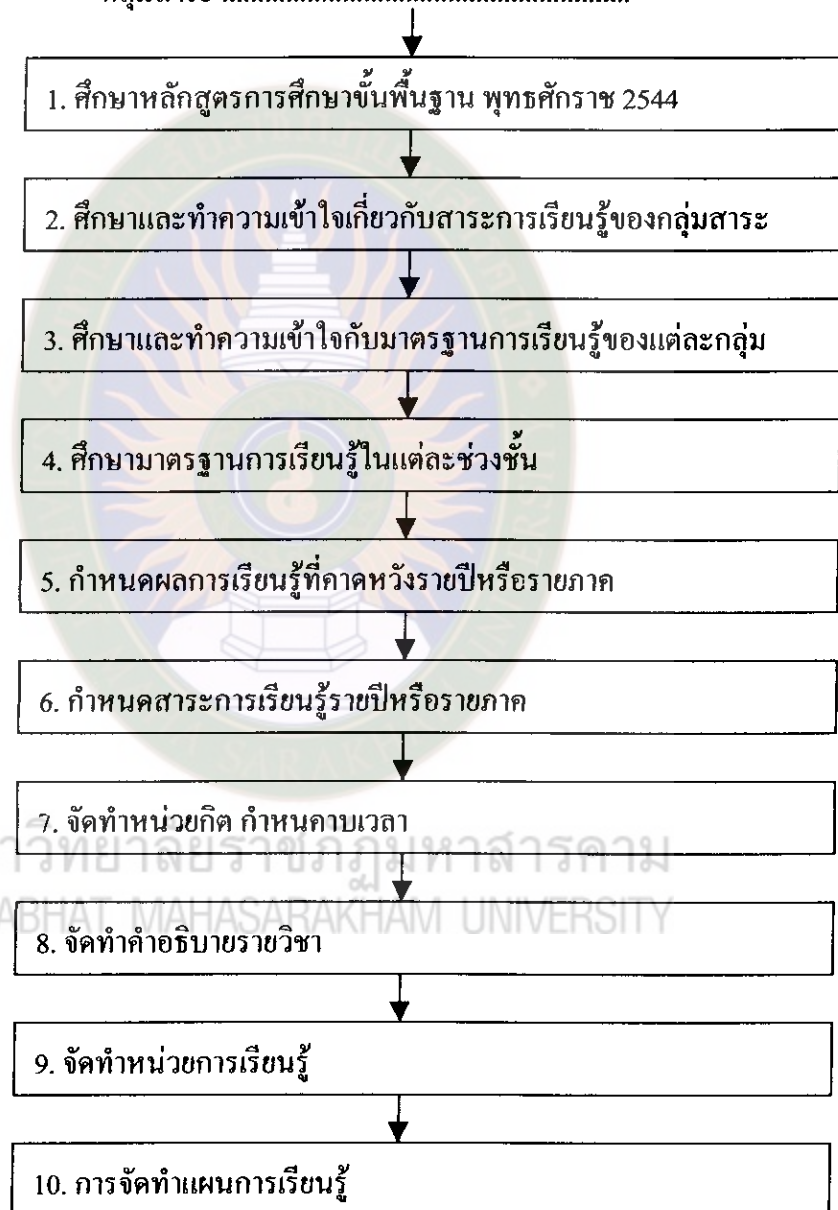
เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ว่า

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือจบการศึกษาภาคบังคับ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คือจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการจัดทำหลักสูตรหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา มีตัวอย่างตามแผนภูมิที่ 1 ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

กลุ่มสาระ

7. พัฒนาระบบการส่งเสริมและสนับสนุน

7.1 กระบวนการแนะแนว

7.2 แหล่งการเรียนรู้และห้องสมุด

7.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพเพื่อนำไปผสมผสานกับการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา / เพื่อพัฒนาคุณภาพ

7.4 เครือข่ายวิทยาการ

8. การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์ โดยมีการเขียนเป็นหลักสูตร เรียงตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

8.1 วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย / จุดหมาย

8.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ของนักเรียน)

8.3 รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

8.4 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

8.5 การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้

8.6 การวัดและประเมินผล

8.7 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

8.8 อื่น ๆ

ส่วน สุชาดา วิทยุณี (2546 : 27) ได้เสนอแนะแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย

วิทยุณี เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดใช้ในหลักสูตรสถานศึกษา เพราะการจัดการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นที่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น ให้เพียงพอแก่ความ จำเป็นในการดำรงชีวิต การพัฒนาสังคมที่ตนอยู่ การนำไปสู่การแข่งขันในสังคมโลก ดังนั้นในการพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพดังกล่าว ต้องอาศัยความมุ่งมั่นของผู้จัด ต้องมีเป้าหมาย ต้องมีการรวมพลัง เพื่อผลักดันไปสู่สิ่งที่มุ่งหวัง วิสัยทัศน์ จึงเป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ หรือความเชื่อที่มองไปในอนาคตข้างหน้า สามารถดำเนินการให้บรรลุตามที่กำหนดได้ วิสัยทัศน์ที่ดีจะมีทิศทางที่ชัดเจน มุ่งอนาคต มีความมุ่งมั่น ทำทนาย มีความเป็นไปได้ เหมาะกับสภาพของท้องถิ่น มีพลัง และบ่งบอกถึงความเปลี่ยนแปลง

ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ วิทยาลัยต้องสอดคล้องกับหลักสูตร นโยบายทางการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และที่สำคัญวิทยาลัยจะต้องเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของบุคคลหลายฝ่าย วิทยาลัยของหลักสูตรสถานศึกษาควร ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา ดังนั้น ในสถานศึกษาจึงควรมีวิสัยทัศน์เดียวที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนางานด้านต่าง ๆ ได้

ภารกิจ (หรือพันธกิจ) เมื่อกำหนดวิสัยทัศน์แล้ว ต้องกำหนดวิธีการที่จะดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ รวมทั้งจะเป็นการนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติงานต่อไป การกำหนดภารกิจ ต้องให้ครบถ้วนตามที่วิสัยทัศน์กำหนดไว้ เช่น วิสัยทัศน์กำหนดว่า “ให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม” ภารกิจที่กำหนด คือ “ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษา” วิสัยทัศน์กำหนดให้ “มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ” ภารกิจที่กำหนด คือ “ส่งเสริมการบริหารและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีมาตรฐานวิชาชีพ” เป็นต้น

เป้าหมาย สถานศึกษาต้องกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นการกำหนดความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบหลักสูตร ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและจุดหมายของหลักสูตรแกนกลาง การเขียนเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาจะมีส่วนคล้ายคลึงกับจุดหมายของ หลักสูตรแกนกลาง แต่ไม่ควรคัดลอกมา เพราะจะมีส่วนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ซึ่งสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดขึ้นด้วย จึงควรเรียบเรียงใหม่ให้เป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการจัดหลักสูตรใน โรงเรียน เป้าหมายของหลักสูตรสามารถเขียนได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

2. โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการกำหนดสาระการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อบรรลุตาม มาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งระบุการใช้เวลาในการจัดอย่างเหมาะสมแต่ละปีหรือแต่ละภาคเรียน ดังนั้น โครงสร้างของหลักสูตรจะประกอบด้วย

- 2.1 สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ทั้งสาระการเรียนรู้พื้นฐานและเพิ่มเติม
- 2.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 2.3 เวลาที่ใช้ในการจัดแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน

แนวทางการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร อาจกำหนดได้ดังนี้

1. พิจารณาจำนวนเวลาเรียนทั้งปี ตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด คือ ช่วงชั้นที่ 1 ปีละประมาณ 800–1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4–5 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 2 ปีละประมาณ 800–1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4–5 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 3 ปีละประมาณ 1,000–1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5–6 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 1 ปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

สถานศึกษาควรร่วมกันกำหนดเวลาเรียนทั้งปีไว้ก่อน เพื่อจะจัดเวลา แต่ละกลุ่มสาระได้ใกล้เคียงและแน่นอน เช่น ในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–3 กำหนดให้เรียนปีละ 800 ชั่วโมง หรือจะกำหนดให้เรียนปีละ 1,000 ชั่วโมง เป็นต้น

2. พิจารณาสัดส่วนเวลาเรียนระหว่างสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน สถานศึกษาควรพิจารณาเกณฑ์ในการกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนไว้ก่อน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้เป็นเวลาที่ใช้ในการจัดการแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งแตกออกมาเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคเป็นตัวกำหนด ที่สถานศึกษาต้องมีเวลาเพียงพอในการจัดการเรียนการสอน เพื่อผู้เรียนบรรลุผล บทบาทกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง อย่างครบถ้วนและมีความสุข ในการทำกิจกรรมและแนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละ ประสบการณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางซึ่งคำนึงถึงผู้เรียนทั้งในด้านจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีการจัด

3. พิจารณาสัดส่วนเวลาเรียนระหว่างสาระการเรียนรู้พื้นฐานกับสาระ การเรียนรู้เพิ่มเติม โดยแต่ละสาระการเรียนรู้ที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานช่วงชั้น เมื่อนำมาทำเป็นคำอธิบายรายวิชา จะเรียกว่า รายวิชาพื้นฐาน ซึ่งผู้เรียนทุกคนต้องเรียนเหมือนกัน เพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ส่วนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมคือสาระที่สถานศึกษา จัดทำเพิ่มเติมขึ้นมาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของเด็ก ตลอดจนความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น ซึ่งการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มอาจทำได้ 2 ลักษณะคือ ใช้มาตรฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ วิเคราะห์แล้วว่าสอดคล้องกับเรื่องที่จะจัดให้ผู้เรียน แต่การจัดต้องมีความเข้มข้นมากขึ้นในด้าน ทักษะกระบวนการ หรือด้านสาระที่เรียน หรือมีความเข้มข้นทั้งสองด้าน และกำหนดมาตรฐาน ขึ้นใหม่ แล้วดำเนินการจัดทำรายวิชาตามกระบวนการเดียวกับรายวิชาพื้นฐาน

ในช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค สาระการเรียนรู้พื้นฐานคือนำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่านำหนักวิชา 1 หน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมใช้เวลาระหว่าง 40 – 60 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน มีค่านำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต

4. พิจารณากำหนดเวลาสาระการเรียนรู้พื้นฐานแต่ละกลุ่ม โดยนำสัดส่วนเวลาของสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่กำหนดไว้ในข้อ 3 มาจัดแบ่งเวลาทั้ง 8 กลุ่มสาระ ซึ่งมีข้อพิจารณาหลายประการ เช่น ยึดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นหลัก กำหนดเวลาให้เพียงพอที่จะจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด จัดสาระการเรียนรู้พื้นฐานให้ครบทุกชั้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และทุกภาคเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในการนี้ มีข้อยกเว้นสำหรับผู้ที่เน้นคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งอาจจับสาระการเรียนรู้พื้นฐานให้จบได้ภายใน 2 – 3 ภาคเรียน เพื่อจะเรียนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่เข้มข้นต่อไป และในช่วงชั้นที่ 1 อาจจัดวิชาที่เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ โดยให้เวลาค่อนข้างมาก ประมาณร้อยละ 50 แล้วลดลงตามลำดับในช่วงชั้นต่อไป และให้ความสำคัญกับวิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นมากขึ้น คำนึงถึงวิสัยทัศน์ที่กำหนด ถ้าวิสัยทัศน์ให้ความสำคัญเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ใด ต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ เพิ่มมากขึ้นด้วย คำนึงถึงการนำไปจัดการการสอนใช้สอนในแต่ละสัปดาห์หรือภาคเรียน และการคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งหลักสูตรส่งเสริมให้มีการบูรณาการทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งหากมีข้อจำกัดในการจัดสรรเวลาสถานศึกษาอาจแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้

5. นำเวลาที่กำหนดทั้งหมดมาใส่ลงในโครงสร้างโดยการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สามารถออกแบบได้ตามความเหมาะสม จะกำหนดเป็นตารางในรูปแบบต่าง ๆ หรือเขียนเป็น ความเรียงที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ เวลาที่กำหนดเป็นร้อยละ เมื่อคิดออกมาแล้วอาจไม่ใช่ตัวเลขที่ลงตัว อาจปรับปรุงเพิ่มเติมให้เพิ่มหรือลดลงได้บ้างตามความเหมาะสม เช่น 648 , 432 ชั่วโมง อาจปรับเป็น 640 , 440 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรของแต่ละโรงเรียนอาจมีเพียง โครงสร้างเดียวหรือหลายโครงสร้างก็ได้ขึ้นอยู่กับช่วงชั้นของการจัด โดยเฉพาะในช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) อาจมีหลายโครงสร้างตามจุดเน้นเฉพาะทางของผู้เรียน เช่น เน้นคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เน้นภาษา เน้นการประกอบอาชีพ ดังตัวอย่างตาม ตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างโครงสร้างของหลักสูตรช่วงชั้นที่ 3

กลุ่มสาระ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)		
	ม. 1	ม. 2	ม. 3
1. สาระการเรียนรู้			
ภาษาไทย	80	80	80
คณิตศาสตร์	80	80	80
วิทยาศาสตร์	80	80	80
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80	80	80
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80
ศิลปะ	80	80	80
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	80	80	80
ภาษาต่างประเทศ	80	80	80
รวม 8 กลุ่มสาระ	640	640	640
2. สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	440	440	440
3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120
รวม	1,200	1,200	1,200

3. รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องแสดงให้เห็นว่าจากการกำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ปรากฏอยู่ในโครงสร้างของหลักสูตรนั้น แต่ละปีมีรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและเพิ่มเติม

การกำหนดชื่อรายชื่อยวิชา หลักสูตรแกนกลางกำหนดไว้ว่า รายวิชาที่เป็นพื้นฐานให้ใช้ชื่อตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม สามารถกำหนดชื่อได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องสื่อความหมายให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนด

สถานศึกษาอาจกำหนดชื่อรายวิชาไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาเพียงอย่างเดียวก็ได้ หรือจะใส่คำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ลงไปก็ได้ ดังตัวอย่างตาม ตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการกำหนดรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รายวิชา	จำนวนชั่วโมง / ภาคเรียน	จำนวนหน่วยกิต
รายวิชาพื้นฐาน		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4		
ภาษาไทย 4	40	1.0
ภาษาไทย 5	40	1.0
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5		
ภาษาไทย 6	40	1.0
ภาษาไทย 7	40	1.0
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6		
ภาษาไทย 8	40	1.0
ภาษาไทย 9	40	1.0
รายวิชาเพิ่มเติม		
วาทกรรมสร้างทักษะทางสังคม	40	1.0
อ่าน คิด วิเคราะห์วิจารณ์	40	1.0
ภูมิปัญญาเกี่ยวกับภาษาไทย	40	1.0
ภาษาพาสาระสื่อความคิด	40	1.0
สื่อสารงานเขียน โดยสร้างสรรค์	4	1.0
ภาษาสละสลวยด้วยงานร้อยกรอง	40	1.0
ภาษากับวัฒนธรรมท้องถิ่น	40	1.0

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กำหนดรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา

รายวิชา ภาษาไทย 4 40 ชั่วโมง / ภาคเรียน

คำอธิบายรายวิชา 1.0 หน่วยกิต

ศึกษาหลักการ วิธีการ แนวทางการพัฒนาการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูดอย่างมีประสิทธิภาพ ฝึกการอ่านเชิงวิเคราะห์เพื่อสรุปความ ตีความ แปลความ ขยายความ พิจารณาคูณค่าของวรรณคดี วรรณกรรมท้องถิ่น บทร้อยกรองประเภทกาพย์ และงานเขียนร้อยแก้วประเภทบทความ เขียนร้อยแก้วในรูปแบบของการย่อความ เรียงความ แสดงความรู้

ความคิด และ ความรู้สึก แต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ เลือกฟิ่ง คู่ สื่อในรูปแบบของการบรรยายให้ความรู้ ความคิด และความบันเทิง พุศด่ายทอดความรู้ ความคิดและความรู้สึก ในโอกาสที่ไม่เป็นทางการ เพื่อมุ่งเน้นการนำความรู้ แนวคิด และ ประสบการณ์ ไปพัฒนาการเรียนรู้ การดำเนินชีวิต และสามารถใช้ทักษะภาษาในการแสวงหาความรู้ นำข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ไปใช้ตัดสินใจปัญหา มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา มีเหตุผล สร้างสรรค์ เห็นคุณค่า และภูมิใจในความเป็นไทย มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง และการดู ตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทย

4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งให้เห็นหลักการจัดกิจกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น อาจกำหนดดังนี้ คือ หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของหลักสูตรสถานศึกษา และกิจกรรมที่จัดทั้งกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียนมีกิจกรรม จัดในชั้นใดแต่ละกิจกรรมใช้เวลานานเท่าใด รายละเอียดของแต่ละกิจกรรมควรระบุไว้ในคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สำหรับกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็น กิจกรรมที่ขอมรับกันว่าสามารถพัฒนาผู้เรียน ได้ทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคม ให้มีความเจริญก้าวหน้า รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ดังนั้น แม้หลักสูตรจะไม่กำหนดเป็นการบังคับแค่สถานศึกษา อาจพิจารณาจัดเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอีกส่วนหนึ่งระบุว่า มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากที่ได้จัดให้ เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม กรณีเช่นนี้มีได้หมายความว่า หากเวลาเรียนในรายวิชาพื้นฐาน ไม่พอจะนำมาใช้สอนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ จะทำได้ก็ต่อเมื่อเป็นความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ที่จะเรียนรู้เรื่องหนึ่งเรื่องใด โดยเฉพาะ ลักษณะการจัดมักจะเป็นชุมนุม ชมรมต่าง ๆ ผู้เรียนจะได้เลือกกิจกรรมได้ตามความต้องการ

5. การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้การใช้หลักสูตรบรรลุผล ในหัวข้อนี้สถานศึกษาควรเสนอหลักการและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จัดจริง เช่น หลักการจัดการเรียนรู้ ใช้หลักการเดียวกันกับที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางที่ชี้ให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระการ

เรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม โดยจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้วิธีการเรียนรู้ที่สามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง และเรียนรู้คุณธรรม การจัด โครงการงาน กำหนดวิธีจัด จัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจัด โครงการงานแบบบูรณาการความรู้ทุกกลุ่มสาระ รวมทั้ง กำหนดเวลาและระดับชั้นที่จัด การศึกษานอกสถานที่ เช่น การพาผู้เรียน ไปศึกษาในแหล่งการเรียนรู้ ในชุมชนหรือแหล่งประกอบการ สถานศึกษา เป็นต้น สื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ กำหนดการจัดหา การผลิต และการใช้สื่อ กำหนดแหล่งการเรียนรู้โดยระบุว่ามิมีแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาอะไรบ้าง การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น มีผู้เรียนบกพร่องทางกายเรียนร่วม สถานศึกษามีวิธีการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กกลุ่มนี้อย่างไร เป็นต้น การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ การแนะแนว เพื่อพัฒนาผู้เรียน

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สถานศึกษาต้องจัดทำระเบียบการประเมินผลการเรียน ซึ่งจะต้องกำหนด หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ ตลอดจนจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา (ปพ. 4-8) ขึ้นใช้เอง สิ่งที่ต้องกำหนด เช่น หลักการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ภารกิจของ สถานศึกษาในการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน การประเมินผลระดับสถานศึกษา และการ ประเมินคุณภาพระดับชาติ วิธีการและหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อ ความ การเทียบผลการศึกษา ระบุภารกิจของสถานศึกษาในการเทียบระดับการศึกษาและการ เทียบโอนผลการเรียน การรายงานผลการประเมินผลการเรียน และเอกสารหลักฐานการศึกษา ที่ใช้ในสถานศึกษา ทั้งที่กระทรวงออกแบบและสถานศึกษาออกแบบ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษา เป็นเอกสารสำคัญ ของสถานศึกษาที่แสดงการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้น ในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษาต้องมีคุณภาพ สถานศึกษา สามารถพัฒนาหลักสูตร ได้ตามความจำเป็น และควรพัฒนาอย่างเป็นระบบ จากการมีส่วนร่วม ของบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างแท้จริงแก่ผู้เรียน

2.2 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

บทบาทสำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องสร้างหลักสูตรของตนเองที่เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนาหลักสูตร ซึ่งหมายถึงการสร้าง การใช้ และปรับปรุงหลักสูตรนอกเหนือจากหน้าที่ในงานสอน เมื่อสถานศึกษาสร้างหลักสูตรแล้วในขั้นต่อไปเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งมีกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรสถานศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการหลักสูตร ผลผลิตจากการบริหารจัดการหลักสูตรจะนำมาเสนอในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาทราบว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างไร ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ การประสานงาน และการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ (2545 ข: 7) ได้กำหนดกรอบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยภารกิจ 7 อย่าง ดังนี้

ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษามีแนวทางดำเนินการ คือ สำรวจสภาพปัจจุบันของบุคลากร โดยอาจจะจัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชุมชี้แจง/ประชุมปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและศึกษาคูงานจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย สื่อ เอกสาร หรือศึกษาจากโรงเรียนนาร่อง เครือข่าย หรือแกนนำ

2. พัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางดำเนินการ คือ ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเอกสารประกอบหลักสูตร ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของบุคลากร จัดอบรม สัมมนา หรือฝึกปฏิบัติตามความต้องการของบุคลากร และสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้

3. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และคณะกรรมการอื่น ๆ ตามความจำเป็น มีแนวทางดำเนินการ คือแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา และแต่งตั้งคณะกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้ง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. จัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา มีแนวทางดำเนินการ คือ รวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และนำข้อมูลต่าง ๆ มาจัดทำให้เป็นระบบ

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีแนวทางดำเนินการคือกำหนด วิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมาย ของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสนองนโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ และ จัดทำ เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วง ระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

6. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้กับผู้ปกครอง นักเรียน หน่วยงาน องค์กรในชุมชน ทุกฝ่ายได้รับทราบและขอความร่วมมือ มีแนวทางดำเนินการ คือ จัดให้มีการ ประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว ป้ายนิเทศ แผ่นพับ จดหมาย ข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น โสมเพจ อินเทอร์เน็ตด่าบล สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิทรรศการ รวมทั้งผู้บริหารและคณะครูออกไปเยี่ยมพบปะประชาชน

ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายของการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษา
3. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น และสัดส่วน
เวลาเรียน
5. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
6. จัดทำคำอธิบายรายวิชา
7. จัดทำหน่วยการเรียนรู้

8. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
9. กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
10. กำหนดสื่อการเรียนรู้ / แหล่งการเรียนรู้
11. กำหนดการวัดผลและประเมินผล
12. บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย

1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
2. จัดหา เลือก ใช้ ทำ และพัฒนาสื่อ
3. จัดกระบวนการเรียนรู้
4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
5. วัดผลและประเมินผล
6. แนะนำ
7. วิจัยเพื่อพัฒนา
8. นิเทศ กำกับ ติดตาม
9. แนวทางดำเนินการ

การบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ มีกระบวนการในการดำเนินการคือ ผู้บริหาร ทำความเข้าใจกับครูให้พัฒนาตนเองและวางแผนดำเนินการร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องต่อไป การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การสอนซ่อมเสริม การวิจัยเพื่อพัฒนา เป็นต้น

การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีกระบวนการในการจัด คือ ร่วมกันวางแผนให้ครูทุกคนสามารถดำเนินการแนะนำผู้เรียน ทั้งในด้านการศึกษาค้นคว้าและภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ ให้กับผู้เรียน หรืออาจจะจัดตั้งศูนย์แนะนำของสถานศึกษา และร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษาในลักษณะการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ คือ บริการฝึกงานที่เป็นประโยชน์ เช่น บริการแนะนำ ชุมชนสหกรณ์ ห้องพยาบาล ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ เป็นต้น จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ รักษาดินแดน เป็นต้น สนับสนุนการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ชุมนุมวรรณศิลป์ ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมนุมคณิตศาสตร์ ชุมนุมวิทยาศาสตร์และสนองความสนใจและความสามารถของผู้เรียน เช่น ชุมนุมกีฬา ชุมนุมดนตรี ชุมนุมไต่वाที ชุมนุมเกษตร ชุมนุมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมนุมแนะแนว เป็นต้น

การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีกระบวนการในการจัด คือ ระดมทรัพยากรมาใช้ให้คุ้มค่า จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา มีสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนา และนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)

ดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามภารกิจที่ 2 และภารกิจที่ 3 ซึ่งสถานศึกษาได้กำหนดไว้

ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ประกอบด้วย

1. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการ ภายในสถานศึกษา
2. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการ จากภายนอกสถานศึกษา

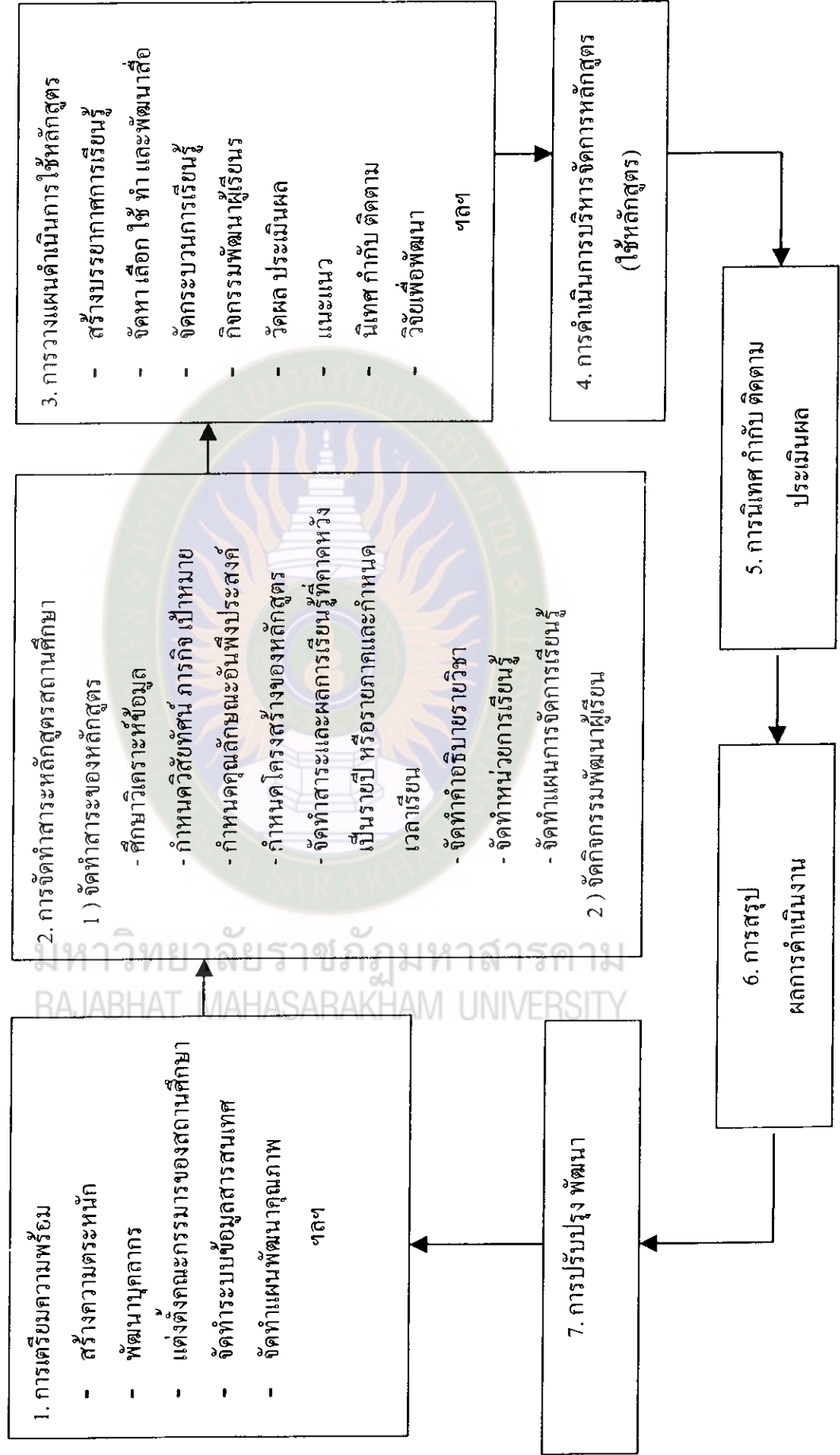
ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

สถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน

ภารกิจที่ 7 การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย

1. สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา / ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร
2. สถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

ส่วน รัชชัช รัชชัชฎาภค (2545 : 17) กล่าวว่า การบริหารจัดการเป็นหัวใจของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรของสถานศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบนั่นเอง ซึ่งประกอบด้วยงาน / ภารกิจ ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ 7 ภารกิจ คือ

1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ภารกิจที่ผู้บริหารและครูผู้สอนตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีดังนี้

- 1.1 สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรของสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญหรือความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
- 1.3 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน / องค์กร ในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบ และให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.4 จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นระบบ
- 1.5 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา
- 1.6 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

2. การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาและคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา จะต้องดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาดังต่อไปนี้

- 2.1 ศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรว่า กำหนดสาระที่เป็นแกนกลาง และสาระของท้องถิ่น ไว้อย่างไร และมีความสอดคล้องสัมพันธ์และสมดุลอย่างไร
- 2.2 วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาสาระหรือสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้งองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ / กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม
- 2.3 ศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความต้องการของชุมชน และสังคม

2.4 ปรับปรุงสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

2.5 ตรวจสอบความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.6 วางแผนจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลาและหน่วยกิตตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

2.7 พัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

นอกจากนี้ครูควรดำเนินการเพื่อให้การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาสมบูรณ์อีก 2 ประการนั้นคือ กำหนดสื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

3. การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร

การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรหรือวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มีภารกิจที่ต้องดำเนินการ 3 ส่วน คือ

3.1 การบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การสอนซ่อมเสริม การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นต้น

3.2 การบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น วางให้ครูทุกคนสามารถ แนะนำผู้เรียน ได้ทั้งด้านการศึกษา อาชีพและปัญหาอื่น ๆ เป็นต้น

3.3 การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

4. การปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตร

การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรให้เป็นไปตามภารกิจที่สอง หรือการทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และภารกิจที่สาม หรือการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาได้กำหนดไว้

5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล แยกออกเป็น 2 ส่วน คือ

5.1 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในสถานศึกษา

5.2 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการจากภายนอกสถานศึกษา

6. การสรุปผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาจะต้องรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา สรุปและเขียนรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและนำผลการรายงานเผยแพร่ให้ชุมชนหรือสาธารณชน ได้รับทราบ

7. การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหา / อุปสรรค ในการดำเนินงานและข้อมูลจากการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้งหมดจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในปีต่อ ๆ ไป

จากการศึกษาหลักการดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา นั้น เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือกันในการเตรียมการจัดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการใช้ การนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินผลการใช้ การสรุปรายงาน และนำข้อมูลมาปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อให้บรรลุตาม จุดหมาย ดังนั้น การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จึงควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย

1.1 การสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

1.2 การสำรวจสภาพปัจจุบันของบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 การจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุคลากร

1.4 การจัดประชุมชี้แจง / ประชุมปฏิบัติการเพื่อทำความเข้าใจหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุคลากร

1.5 การนำบุคลากร ไปศึกษาดูงานจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น โรงเรียนนาร่อง โรงเรียนเครือข่าย หรือโรงเรียนแกนนำ

1.6 การส่งเสริมให้บุคลากร ได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและ เอกสารประกอบหลักสูตร

1.7 การจัดอบรม สัมมนา หรือฝึกปฏิบัติตามความต้องการของบุคลากร

1.8 การสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้

1.9 การดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาตามระเบียบของ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

1.10 การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของ สถานศึกษา

1.11 การแต่งตั้งคณะกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน

1.12 การนำข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานศึกษามาจัดทำให้เป็นระบบ

1.13 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของสถานศึกษา ให้สอดคล้อง กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสนอง นโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ

1.14 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้กับผู้ปกครอง นักเรียน หน่วยงาน และองค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบ

2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของบุคลากร ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของบุคลากร ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้นและสัดส่วน เวลาเรียน

- 2.4 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
- 2.5 การจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 2.6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา
- 2.7 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้
- 2.8 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
- 2.9 การกำหนดสื่อการเรียนรู้ / แหล่งการเรียนรู้ เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.10 การกำหนดการวัดผลและประเมินผล เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาในแต่ละสาระการเรียนรู้
- 2.11 การบริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา
3. ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย
- 3.1 การสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 3.2 การส่งเสริมบุคลากรภายในโรงเรียนให้มีการจัดหา เลือก ใช้ ทำ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
- 3.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3.4 การส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย
- 3.5 การส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี มาใช้ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้
- 3.6 การร่วมกันวางแผนให้ครูทุกคนสามารถดำเนินการแนะแนวผู้เรียนทั้งในด้านการศึกษาต่ออาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3.7 การร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมที่ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษาในลักษณะของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
- 3.8 การส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
- 3.9 การจัดให้มีการวัดผลและประเมินผลเป็นรายปีหรือรายภาค
- 3.10 การจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4. ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตร) ประกอบด้วย
 - 4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา
 - 4.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง
 - 4.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ รักษาดินแดน เป็นต้น
 - 4.4 การสนับสนุนการเรียนรู้กลุ่มสาระต่าง ๆ เช่น ชุมนุมวรรณศิลป์ ชุมนุมภาษาอังกฤษ เป็นต้น
 - 4.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองตอบความสนใจและความสามารถของผู้เรียน เช่น ชุมนุมกีฬา ชุมนุมดนตรี เป็นต้น
 - 4.6 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้
 - 4.7 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริง
5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ประกอบด้วย
 - 5.1 การวางแผนการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
 - 5.2 การกำกับ ติดตาม การสอนของครูให้เป็นไปตามหลักสูตร
 - 5.3 การติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละภาคเรียน เพื่อปรับปรุงการสอน
 - 5.4 การมีส่วนร่วมนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
6. ด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย
 - 6.1 การจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละปีการศึกษาเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน
 - 6.2 การสรุปผลการดำเนินงานการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเสนอต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ
 - 6.3 การผลการรายงานเผยแพร่ให้ชุมชนหรือสาธารณชนได้รับทราบ
7. ด้านการปรับปรุง พัฒนา ประกอบด้วย
 - 7.1 การนำผลการดำเนินงานมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร

7.2 การนำปัญหาที่พบในการบริหารจัดการหลักสูตรมาวางแผนในการปรับปรุงแก้ไข

7.3 การนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้เกี่ยวข้องมาวางแผนปรับปรุงแก้ไข กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

7.4 การดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ปัญหาการบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตรของโรงเรียนเท่าที่ผ่านมาได้ประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ มาโดยตลอดทั้งที่ทุกโรงเรียนต่างทราบว่าหลักสูตรเป็นแผนแม่บทชาติ ผู้สอนเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้หลักสูตรประสบผลสำเร็จ เป็นผู้นำเอาความมุ่งหวังของหลักสูตรมาแปลเป็นภาคปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรต้องการ และปัญหาของการบริหารหลักสูตรนั้น กรมวิชาการ (2534 : 15) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

ปัญหาด้านการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย

1. โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดว่านักเรียนต้องเรียนวิชาพื้นฐานอาชีพ โดยเลือกสาขาใดสาขาหนึ่งทำให้เกิดปัญหาเมื่อนักเรียนย้ายโรงเรียนและ โรงเรียนใหม่ไม่ได้เปิดสอนในสาขานั้น ๆ

2. บุคลากรในโรงเรียนยังไม่มีความเข้าใจหลักสูตรครูยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน

3. โรงเรียนมีปัญหาในเรื่องการใช้สถานที่ฝึกงานมาก

4. โรงเรียนมีปัญหาในการจัดสอนซ่อมเสริมและจัดกิจกรรมแนะแนว

5. โรงเรียนมีปัญหาความไม่พร้อมต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถจัดเปิดสอนกลุ่มวิชาได้อย่างกว้างขวาง จึงมีผลทำให้ไม่มุ่งเน้นความถนัด ความสนใจความสามารถของผู้เรียนตามหลักการของหลักสูตร และมีผลทำให้นักเรียนขาดความสนใจเรียน

ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย

1. เอกสารมีปัญหาในเรื่องการจัดส่งหลักสูตร คู่มือครู แบบเรียน แผนการสอน โครงการสอน หนังสืออ่านประกอบ อ่านหนังสือเพิ่มเติม ให้แก่โรงเรียนไม่เพียงพอและไม่ทันเวลาแผนการสอนที่มีอยู่ไม่ทันเป้าหมาย โครงการสอนไม่ละเอียด และขาดเอกสาร

รายละเอียดที่จะทำโครงการสอน

2. บุคลากรได้รับการอบรมไม่ครบทุกคน การอบรมไม่เข้มแข็ง ครูได้รับการอบรมเรื่องการจัดอุปถัมภ์น้อยมาก

3. การเตรียมความพร้อมด้านผู้ปกครองมีน้อยมาก การประชาสัมพันธ์ยังไม่ดีพอผู้ปกครองไม่ยอมรับวิชาชีพ

4. ประชาชนทั่วไปไม่เข้าใจจุดหมายและหลักการของหลักสูตร

5. วิธีการจัดทำหลักสูตรไม่เปิดโอกาสให้ผู้สอนมีส่วนในการพัฒนาหลักสูตรทำให้ไม่ได้ ข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาอย่างแท้จริง กรมที่เกี่ยวข้องไม่หาข้อมูลจากโรงเรียนก่อนใช้หลักสูตร

6. รูปแบบการอบรมไม่น่าสนใจ

7. การทดลองใช้หลักสูตร ทดลองเฉพาะ โรงเรียนที่มีความพร้อมอยู่แล้ว

ปัญหาด้านการนำหลักสูตร ไปใช้ในโรงเรียน ประกอบด้วย

1. ตัวหลักสูตร มีปัญหาในเรื่องดังต่อไปนี้

1.1 จุดประสงค์กว้างเกินไป มีรายละเอียดมากเกินไป บางจุดประสงค์

ยากจนทำให้บรรลุจุดหมายไม่ได้

1.2 หลักการของหลักสูตรกว้างเกินไปจนไม่ชัดเจน

1.3 เนื้อหามากเกินไป มีการซ้ำซ้อนระหว่างเนื้อหาในชั้นมัธยมศึกษา

ตอนต้นและตอนปลายบางเนื้อหาใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ได้ เนื้อหาที่ครูหามาเพิ่มเติมอาจไม่ตรงจุดประสงค์ เนื้อหาไม่สมดุลในแต่ละระดับไม่เหมือนกัน ในระดับกลุ่มโรงเรียนและไม่เน้นจริยธรรมเท่าที่ควร เนื้อหาภาคทฤษฎีและปฏิบัติยังไม่สอดคล้องกัน ควรเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาทวิภาคเวลาไม่สัมพันธ์กัน จำนวนหน่วยกิตแต่ละวิชาไม่เหมาะสม วิชาเลือกมากเกินไป การเปิดวิชาชีพเป็นวิชาเลือก บางโรงเรียนเปิดมากเป็นการซ้ำซ้อนกับกรมอาชีวศึกษาและวิชาชีพที่เปิดไม่เน้นการนำไปใช้ และบางโรงเรียนไม่สามารถจัดแผนการเรียนและวิชาชีพได้มากพอ และมีการวัดผลมากเกินไปจนครุภัณฑ์ดำเนินการได้ไม่ทันตามจุดประสงค์ของหลักสูตร การประเมินผลไม่รัดกุม ไม่มีการตกซ้ำชั้น ต้องให้สอบซ่อมจนผ่าน

2. บุคลากร มีปัญหาในเรื่องดังต่อไปนี้

2.1 ขาดครู

2.2 ครูไม่เข้าใจหลักสูตร

- 2.3 ครูไม่ทำแผนการสอน
- 2.4 ครูไม่สอนตรงตามแผนการสอน
- 2.5 ครูไม่เปลี่ยนวิธีสอนไปจากเดิม
- 2.6 ครูสายวิชาชีพไม่เคยเรียนวิชาครูจึงไม่ค่อยรับผิดชอบ
- 2.7 ครูขาดประสบการณ์ในการสอนตามหลักสูตรปัจจุบัน
- 2.8 ครูไม่อ่านเอกสาร / ไม่ศึกษาเอกสารอย่างจริงจัง
- 2.9 ครูไม่มีเอกสารหลักสูตรเป็นของตนเอง
- 2.10 ครูสอนไม่ทันตามโครงการสอน สอนไม่ครบตามเนื้อหา
- 2.11 ครูมีชั่วโมงสอนมาก ไม่มีเวลา
- 2.12 ครูไม่พร้อมที่จะสอนหลายสาขาวิชา
- 2.13 ครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดผล
- 2.14 ครูต่างคนต่างทำโครงการสอน ทำให้ไม่สัมพันธ์กัน
3. สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนการสอน มีปัญหาในเรื่องดังต่อไปนี้
 - 3.1 ขาดอุปกรณ์การสอน และอุปกรณ์ที่มีไม่มีประสิทธิภาพ
 - 3.2 ขาดงบประมาณ
 - 3.3 ขาดอาคารสถานที่ ห้องเรียนคับแคบ ห้องสมุด ห้องกิจกรรม และห้องประชุมไม่เหมาะสม ขาดห้องพักครู ห้องปฏิบัติการ
 - 3.4 ขาดบริการด้านเอกสารและสื่อ
 - 3.5 ขาดแหล่งค้นคว้า แหล่งวิทยากร สถานฝึกงาน
 - 3.6 การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ยังทำได้ไม่เต็มที่
4. การสอนซ่อมเสริม มีปัญหาในเรื่องดังต่อไปนี้
 - 4.1 การสอนซ่อมเสริมไม่มีระบบไม่สอดคล้องกับหลักการและพัฒนาการของเด็ก
 - 4.2 มีเฉพาะการสอนซ่อม ขาดการสอนเสริมให้เด็กเรียนดี
5. การแนะแนว มีปัญหาในเรื่องดังต่อไปนี้
 - 5.1 ไม่มีหน่วยแนะแนวโดยตรง
 - 5.2 มีครูแนะแนวไม่เพียงพอ
 - 5.3 ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนว

6. การนิเทศ ติดตามผล มีปัญหาในเรื่องดังต่อไปนี้

- 6.1 การดูแลช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ยังไม่เพียงพอ ขาดการสาธิต การสอน
- 6.2 กรมวิชาการให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนในด้านการตรวจตรา เเนะนำน้อย

7. นักเรียน มีปัญหาในเรื่องดังต่อไปนี้

- 7.1 นักเรียนไม่สนใจเรียนเพราะไม่มีการสอบตก เนื้อหาวิชา มากเกินไปแต่เวลาน้อย
- 7.2 นักเรียนไม่ยอมสอบซ่อม
- 7.3 นักเรียนตอบข้อสอบแบบบรรยายไม่เป็น
- 7.4 นักเรียนมีปัญหาระเบียบวินัย เพราะจำนวนนักเรียนต่อครู สูงเกินไป
- 7.5 นักเรียนเลือกแผนการเรียนผิด

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรนั้น แม้จะมี หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเป็นแม่บทในการปฏิบัติจากผู้รู้หรือหน่วยงานต้นสังกัดแต่ด้วยความที่องค์ประกอบหลาย ๆ อย่างยังขาดความพร้อมที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด จึงทำให้เกิดปัญหาในขณะดำเนินการได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว เป็นอย่างยิ่ง เริ่มตั้งแต่กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งหมายความว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนนั้น ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมสัมมนา จากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้นำความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานศึกษา ของตนเอง ในขณะที่เดียวกันครูผู้สอนต้องมีความกระตือรือร้นและยอมรับการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการสอนเพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้จริง ๆ ในส่วนของผู้ปกครองนักเรียนนั้นสถานศึกษาต้องพยายามสร้างความตระหนัก ให้ผู้ปกครองนักเรียนเห็นความสำคัญของหลักการและจุดหมายของหลักสูตรรวมไปถึงความ เข้าใจในหลักการและจุดหมายของหลักสูตรด้วยเช่นกัน

2.4 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2545 ก : 50) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ไว้ดังนี้

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. จัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
2. เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนจนสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา
3. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา
4. สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้ และ ความสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
5. จัดให้มีการนิเทศภายในเพื่อนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างมีระบบ
6. ให้มีการประเมินการนำหลักสูตร ไปใช้ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และ ท้องถิ่น

บทบาทของครูผู้สอน ประกอบด้วย

1. วางแผนสร้างหน่วยการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
2. จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เปิด โอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง แสดงออกอย่างอิสระและมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม
3. จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แหล่งผลิต ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ฯลฯ
4. พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ทันต่อเหตุการณ์
5. เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน

6. จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจ ทำทาบให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วม

7. จัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง โดยประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ จากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ

8. จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

9. จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยให้มีการประสานกันระหว่างสถานศึกษา บ้าน และ ชุมชน เพื่อการพัฒนาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ถึงแม้จะบทบาทในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่แตกต่างกันออกไป อันเนื่องมาจากความแตกต่างกันทางด้านสายการปฏิบัติงาน แต่ด้วยความที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานเป็นอย่างเดียวกัน คือ การส่งเสริมและจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จึงต้องร่วมมือกันในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองให้เห็นผลเป็นที่ประจักษ์ แก่สาธารณชน และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป อย่างเต็มความสามารถ

3. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

เขตพื้นที่การศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศเป็น 3 เขต สำหรับเขตที่ 1 ประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอกมลาไสย อำเภอร่องคำ อำเภอสหัสขันธ์ กิ่งอำเภอกอนจัน และกิ่งอำเภอสามชัย สำหรับสถานศึกษาจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหาร โดยจะมีผู้อำนวยการสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารภายใต้การกำกับ ของคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งให้บริหารด้านการเรียนการสอนให้มีคุณภาพพร้อมทั้ง จะได้รับมอบอำนาจการบริหารอย่างมากมาย โดยรับผิดชอบต่อผลการบริหารงานของคน ซึ่งต้องมีดัชนีวัดผลสัมฤทธิ์งาน การประกันคุณภาพสถานศึกษาและการประเมินภายนอกเป็นมาตรฐาน

3.1 การดำเนินงานจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

คณะกรรมการบริหารศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งได้พิจารณาเตรียมหาอาคารสำนักงานของเขตการศึกษา เขตที่ 1 และกระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุญาตให้ใช้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นอาคารสำนักงาน

พร้อมกันนี้คณะกรรมการบริหารศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษาจังหวัดก็ได้เห็นชอบการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่เขตพื้นที่การศึกษา เขตที่ 1 แล้วมอบผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นประธานคณะทำงาน โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานฝ่ายต่าง ๆ รวม 8 ฝ่าย คือ กลุ่มจัดทำแผนกลยุทธ์ กลุ่มทำรายงานประเมินสถานะ กศ. กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร กลุ่มบริหารทั่วไป กลุ่มพัฒนาหลักสูตร กลุ่มงานจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และ กลุ่มงานส่วนอำนวยการ เพื่อดำเนินการจัดการเตรียมความพร้อมของเขต 1

3.2 สถานที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อาคารเลขที่ 62 ถนนสนามบิน ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46000 โทร.043-813249 โทรสาร 043-811211

3.3 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เป็นองค์กรชั้นนำในการให้บริการ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เน้นการบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

พันธกิจ

1. จัดบริการ ส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตามและพัฒนากิจการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้แก่ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง เสมอภาค และมีคุณภาพตามมาตรฐาน
2. จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย
3. ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการจัดการที่ดี และมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

1. เพื่อให้ประชากรวัยเรียน ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค และมีคุณภาพตามมาตรฐาน
2. เพื่อให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย
3. เพื่อให้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการที่ดี และมีประสิทธิภาพ

คำนิยาม

เยี่ยมงาม ถามไถ่ เต็มใจ บริการ

3.4 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วยกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา จำนวน 12 เครือข่าย คือ กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเมืองกาฬสินธุ์ 1 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาโสมพะมิตร กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาโปงลางก้าวหน้า กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเมืองกาฬสินธุ์ 4 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาสหสัมพันธ์สหพันธ์ก้าวหน้า กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาโนนนาทอง กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาสามชัย กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษากมลาไสย 1 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษากมลาไสย 2 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเมืองฟ้าแดดสูงยาง กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาคอนจัน และ กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาศถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 4

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

วิมล ฅ พัทลุง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่า โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตร และ ด้านการเตรียมความพร้อม และเมื่อพิจารณาปัญหาการบริหารหลักสูตรใน โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตร มีปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรมีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ปนิดา ศรีทราพิทักษ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาระดับปัญหาใน โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมหมาย อุ่นเจริญ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านวัสดุอุปกรณ์มีปัญหาในระดับมาก ส่วนด้านเอกสารหลักสูตรและตำราเรียน ด้านบุคลากร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยส่วนรวมพบว่า ระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับปัญหาในด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ชาติชาย ทองเถียนนาค (2541 : 110) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมและ รายองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยค่าเฉลี่ยของผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 541 คน ขึ้นไป สูงกว่าผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 541 คน

สุทธิเมธ ชัยเพชร (2542 : 118) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตการศึกษา 4 พบว่า โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรของผู้บริหาร

ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน พบว่า โดยส่วนรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฉลอง พงศ์นราทร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ครู - อาจารย์ โรงเรียนโดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียน มีปัญหาการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และ ครู - อาจารย์ ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน พบว่ามีปัญหาการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมเป็นรายด้าน 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู - อาจารย์ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาโดยรวมมากกว่าครู - อาจารย์ ในโรงเรียนขนาดกลาง ครู - อาจารย์ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีปัญหาด้านการจัดพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นมากกว่าครู - อาจารย์ในโรงเรียนขนาดเล็ก และ ครู - อาจารย์ ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก มีปัญหาด้านการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ด้านการจัดเพิ่มผลงานระเบียบสะสมและด้านการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาและการรายงานผล มากกว่าครู - อาจารย์ในโรงเรียนขนาดกลาง

วสันต์ เพชรวิวรรณ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และ ครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และ ครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างตามขนาดของโรงเรียนในทุกด้าน

เขาวี บำขุนทด (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนาร่อง และ โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ในระดับปานกลาง และผลจากการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่า มีสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร ไม่แตกต่างกัน

วิวัฒน์ ผาวันดี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2544 จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า

1. ทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อภารกิจการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน ด้านที่มีระดับการปฏิบัติงานสูงสุดในระดับมากเรียงตามลำดับคือ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตร) และ ด้านการเตรียมความพร้อม ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง คือ ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน ด้านการปรับปรุง พัฒนา และ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล เป็นด้านที่มีระดับการปฏิบัติงานต่ำ

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อภารกิจการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน กับบุคลากรภายนอกโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ด้าน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน และด้านการปรับปรุง พัฒนา แต่อีก 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตร) ไม่แตกต่างกัน

มังกร ประทุมพร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามทัศนะของข้าราชการครู โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรช่วงชั้นที่ 4 จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า การดำเนิน

1. การดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามทัศนะของข้าราชการครู โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรช่วงชั้นที่ 4 จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนพบว่า ไม่แตกต่างกัน

2. ปัญหาการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามทัศนะของข้าราชการครู โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรช่วงชั้นที่ 4 จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา ส่วนด้านการวางแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรวดี โวอ่อนศรี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด มีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารสถานศึกษากับครูสายผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มากกว่าครูผู้สอน

กนกวรรณ แสนคำ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตร) และด้านนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตร สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยภาพรวม มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด คือ ด้านการบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตร) ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตร ส่วนปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหานั้นในแต่ละด้านพบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม ปัญหา คือ ความไม่เข้าใจหลักสูตรอย่างชัดเจน การดำเนินการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศยังไม่เป็นระบบ ภาระงานของบุคลากรมีมาก แนวทางแก้ไขควรจัดอบรม ศึกษาความรู้ให้บุคลากรเพื่อความเข้าใจอย่างชัดเจนในหลักสูตร ปัญหาด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (การใช้หลักสูตร) ปัญหา คือ ความไม่เข้าใจในด้านการวัดและประเมินผล การทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยและพัฒนา การจัดหา เลือกรื้อ ใช้ และพัฒนาสื่อ แนวทางแก้ไขจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และศึกษาความรู้ ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ปัญหาคือ นิเทศยังไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่อง และเป็นระบบ ขาดการนำผลที่ได้จากการนิเทศมาใช้จัดการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม แนวทางแก้ไข หน่วยงานต้นสังกัดควรมานิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ทุกภาคเรียน ควรมีการจัดอบรมให้ครูในโรงเรียนสามารถนิเทศกันเองได้ตามกลุ่มสาระต่าง ๆ นำผลที่ได้จากการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรต่อไป

โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 กับโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 มีสภาพ การใช้หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาโดยส่วนรวมและในด้านการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการนิเทศและติดตามผล มีสภาพการใช้ไม่แตกต่างกัน

สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2547 : 12) ได้ติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เขตการศึกษา 1-12 ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนนำร่องการใช้การใช้หลักสูตร มีผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2. โรงเรียนเครือข่ายการใช้การใช้หลักสูตร มีผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2546 มีผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน นำร่องกับ โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยโรงเรียนนำร่องมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

5. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามสังกัดของสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน พบว่า สถานศึกษาทุกสังกัดมีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

6. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน การวิจัยที่กำหนดไว้ เมื่อจำแนกตามสังกัดของสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

7. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2546 จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ และเมื่อจำแนกตามสังกัดของสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

8. ปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีต่อโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2546

มีปัญหา คือ บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอ
ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและสาระหลักสูตร ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความ
เชี่ยวชาญในแต่ละสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนยังไม่ค่อยมีความรู้ความ
เข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรและมีส่วนร่วม ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาน้อย สถานศึกษามี
เวลาเตรียมความพร้อมน้อย จึงขาดความมั่นใจในการจัดทำสาระหลักสูตร นโยบายการบริหาร
จัดการหลักสูตรสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการขาดความแน่นอน ไม่ชัดเจน ขาดสื่อ
เอกสาร วัสดุและอุปกรณ์ และข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำหลักสูตร ขาดงบประมาณ
สนับสนุน ระบบข้อมูลสารสนเทศของ โรงเรียนไม่ค่อยเป็นระบบชัดเจน ครุมีภาระงานอื่นมาก
จึงมีระยะเวลา ในการจัดทำหลักสูตรน้อย สถานศึกษาบางแห่งจัดทำสาระ หลักสูตรไม่ได้
บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการบริหารหลักสูตรและมีเวลาในการวางแผน
น้อย

ข้อเสนอแนะ ที่พบ คือ สถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการ
จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ครู ควรร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษา ควรศึกษาดูงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนนำร่อง โรงเรียนเครือข่าย
การใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชน ให้มี
ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดระยะเวลาในการเตรียมความ
พร้อมให้มากขึ้น ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร ควรมีการนิเทศ
ติดตามการเตรียมความพร้อม และการวางแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นระบบและ
ต่อเนื่อง และควรจัดทำเอกสารความรู้ประกอบในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้
ทุกฝ่ายสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง

สำลี เก็งทอง และคณะ (2547 : 27) ได้การติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตร
สถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 5 ผลการวิจัย พบว่า

1. โรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตร
สถานศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหาร
หลักสูตร การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และด้านการปรับปรุงพัฒนามีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
ระดับมาก ส่วนด้านการสรุปผลการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงาน และด้านการปรับปรุงพัฒนามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

3. โรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตร และโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยที่ในสังกัดกรมสามัญศึกษา มีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. โรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร ในจังหวัดราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม และประจวบคีรีขันธ์ มีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และจังหวัดเพชรบุรีและกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

5. โรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร มีผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

6. โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2546 มีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

7. โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2546 ในทุกสังกัด คือ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

8. โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2546 ในทุกจังหวัดมีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

9. โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2546

ในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

10. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาที่พบ คือ สถานศึกษามีเวลาในการเตรียมความพร้อมน้อย บุคลากรและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรยังไม่เพียงพอ และขาดความชัดเจนในการจัดทำสาระหลักสูตร ครูมีภาระงานอื่น ๆ มากทำให้มีเวลาในการจัดทำสาระหลักสูตรได้ไม่เต็มที่ สถานศึกษาขนาดเล็กที่มีครูจำนวนน้อยมีภาระในการจัดทำสาระหลักสูตรมาก ขาดแคลนครูที่เชี่ยวชาญในการสอนตามกลุ่มสาระ ครูบางส่วนยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอน สถานศึกษาขาดเอกสารประกอบการจัดทำสาระหลักสูตรและเอกสารค้นคว้า และแหล่งเรียนรู้ตามสาระหลักสูตร ครูยังขาดความชัดเจนและขาดเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ ขาดผู้นิเทศที่มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร การนิเทศของสถานศึกษายังไม่เป็นระบบ และต่อเนื่องเท่าที่ควร มีการสรุปการดำเนินงานและนำข้อมูลจากการใช้หลักสูตรไปพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรยังไม่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ คือ สถานศึกษาควรวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตรให้รัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อให้มีเวลาในการจัดทำสาระหลักสูตรให้มากขึ้น จัดอบรม ประชุมครู ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดทำสาระหลักสูตร และการวัดและประเมินผลให้มากขึ้น ประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชนอยู่เสมอ หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนด้านเอกสารหลักสูตรแก่ครู พัฒนาผู้นิเทศให้สามารถนิเทศด้านหลักสูตรได้อย่างใกล้ชิดกับครู จัดระบบนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครูให้เป็นระบบ และดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่อง พัฒนาให้มีการสรุปการดำเนินงานและนำข้อมูลด้านหลักสูตรไปใช้พัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ถาวร คำทะแจ่ม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร จังหวัดลำพูน ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของ โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการดำเนินการบริหาร

จัดการหลักสูตร (การใช้หลักสูตร) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ด้านการสรุปผล การดำเนินงาน และ ด้านการปรับปรุงพัฒนา มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติระดับปานกลาง คือ ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน ส่วนปัญหา คือ เวลาในการเตรียมความพร้อมมีน้อย บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจการจัดทำหลักสูตรยังไม่ชัดเจน การจัดทำแผนของโรงเรียนไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหา ครูไม่มีความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนขาดการวางแผน การนิเทศ กำกับ ติดตาม โรงเรียนอยู่ในระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร การสรุปผลการดำเนินงานจึงไม่ครบทุกชั้นตอน และ การเข้ามามีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ยังขาดความเข้าใจถึงวิธีการ กระบวนการ ขั้นตอนในการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ คือ ควรให้ระยะเวลาที่เพียงพอในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ โครงสร้าง จุดมุ่งหมาย การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ควรสร้างความตระหนักให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของหลักสูตร ควรมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาต่าง ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ และควรให้การสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

UNESCO (1978 : 66) ได้สรุปปัญหาการใช้หลักสูตรของบางประเทศ ในทวีปเอเชีย ซึ่งได้แก่ ประเทศบังกลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และศรีลังกา พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรเป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดการประสานที่ีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรของครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการ อบรมครู เกี่ยวกับหลักสูตรขาดประสิทธิภาพ ขาดแคลนเอกสารหลักสูตร ตำราเรียน ไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบ ประการสุดท้าย คือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดี ในการนำหลักสูตรไปใช้

เรแกน และลีทวูด (วิลล ฌ พัทลุง. 2540 : 32 ; อ้างอิงมาจาก Regan and Leithwood. 1974 : 10 - 64) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรสำเร็จรูปสำหรับนักเรียนอนุบาลในเมืองออนตาริโอ (Ontario) ประเทศแคนาดา โดยวิธีสังเกต สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรมีดังต่อไปนี้ ปัจจัยเกี่ยวกับครู ได้แก่ความเข้าใจเกี่ยวกับ

หลักสูตร เจตคติต่อหลักสูตรและปรัชญาหลักสูตร ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ ความชัดเจน ในหลักสูตร การฝึกอบรมผู้ปฏิบัติการเผยแพร่แนวความคิดแนวปฏิบัติ การนิเทศและติดตาม ผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้เรียน ได้แก่ นิสัยและความสามารถของผู้เรียน เจตคติของผู้เรียนต่อกิจกรรมหลักสูตร และปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ เจตคติ ของผู้ปกครองต่อหลักสูตร

The Nation Commission on Excellence in Education (1982 : Abstract) ได้ ศึกษาเรื่องหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา ความสมบูรณ์ของหลักสูตร ได้แก่ การมีส่วนร่วม และการควบคุมจากชุมชนพร้อมทั้งให้การสนับสนุนด้านงบประมาณด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษา ทั่วไปต้องรับใช้สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนควรมีบทบาทร่วมกันกับโรงเรียนเช่น ช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอน หลักสูตรของ โรงเรียนมัศึกษานั้นประกอบด้วยเนื้อหา หลากหลายสาขาวิชา ทั้งนี้เพื่อให้ โรงเรียนได้สนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ความรับผิดชอบดังกล่าวนี้ จะตก อยู่กับตัวครูผู้สอน ซึ่งนอกจากจะสอนนักเรียนโดยตรงแล้ว จะต้องหาทางดูแลด้านระเบียบวินัยของ โรงเรียน ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของฝ่ายบริหาร

Gwaizda (1998 : Abstract) ได้ศึกษาเรื่อง สิ่งที่น่าสนใจว่ามีอิทธิพลต่อหลักสูตร ของโรงเรียนของรัฐ โอไฮโอ ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลและองค์ประกอบ อื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดรายวิชา จุดประสงค์และวิธีการใช้หลักสูตร ของโรงเรียนของรัฐบาลในรัฐโอไฮโอ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในด้านการอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

1. การตัดสินใจในด้านเนื้อหาสาระต้องคำนึงถึงมาตรฐานขั้นต่ำที่รัฐกำหนด รวมทั้งหน่วยงานกลางและคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการ หลักสูตร แบบเรียน และผู้เรียน มีอิทธิพลต่อการจัดรูปแบบและวิธีการเรียนการสอน

3. รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับความคิดเห็นเลือกของ ครู ตามทักษะความสามารถของครูและวัสดุอุปกรณ์ตามลำดับ

West (. 2002 : Abstract) ทำการศึกษาเพื่อจะแสดงให้เห็นว่ามีความ ตรงประเด็นเป็นอันมากในการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงการสอน และหลักสูตรครุศาสตร์ ศึกษาหลายหลักสูตร ได้ศึกษาการวางแผนล่วงหน้าซึ่งเข้มแข็งในการตัดสินใจแบบมี ปฏิสัมพันธ์และมีการสะท้อนของครูวิชาภาควิชาควิทยาศาสตร์มัธยมศึกษา จำนวน 2 คน ครูทั้ง 2 คน ได้รวมหน่วยหลักสูตรจุดชีววิทยาใหม่เข้าในรายวิชาวิชาชีววิทยาที่มีอยู่ตลอดปีของตน ใน

การศึกษามุ่งเน้นการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ครูทั้ง 2 นี้ได้กระทำในระหว่างการนำรายวิชา
 จุลชีววิทยาใหม่ไปใช้ รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกรณีศึกษาแบบเสมือนธรรมชาติ
 ข้อยกเว้นพบ จากการสังเกตชั้นเรียนและการสัมภาษณ์ครูนำมาบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อตีความ
 การคิดของครู

ส่วนที่สองของการศึกษาคครั้งนี้เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เชิงปริมาณของผล
 สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจุลชีววิทยาของนักเรียน / ชั้นเรียน นักเรียนทำการสอบก่อนเรียนและ
 หลังเรียน การเก็บรวบรวม ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติให้มีการเปรียบเทียบกับแบบผล
 สัมฤทธิ์เฉลี่ยของห้องเรียนชั้นสูงขึ้น รูปแบบกึ่งทดลองนี้ทำให้ได้สถิติเชิงบรรยายซึ่งนำไปใช้
 เพื่อชี้ให้เห็นข้อค้นพบของกรณีศึกษาคครั้งนี้

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศพบว่าผู้บริหาร
 สถานศึกษาและครูผู้สอนซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับการบริหารจัดการหลักสูตรของ
 สถานศึกษา ต่างก็ให้ความสำคัญกับภารกิจการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี
 ยิ่ง โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำนโยบายการบริหารจัดการหลักสูตรมาใช้ใน
 สถานศึกษาได้พยายามส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนแต่ละคนได้มีโอกาสในการพัฒนา
 ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาโดยการเปิดโอกาสให้
 เข้าร่วมการอบรมสัมมนาจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้นำความรู้
 และวิทยาการใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างแท้จริง ส่วนครูผู้สอน
 ในฐานะเป็นผู้รับนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาจากผู้บริหาร จำเป็น
 ต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการบริหารจัดการหลักสูตร รวมทั้งมีการพัฒนา
 ความรู้ ความสามารถของตนเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ แต่จาก
 ผลของการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
 ในบางด้านนั้น ยังสมควรที่จะได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่
 รวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ถึงแม้จะมีจุดประสงค์ในการบริหารจัดการ
 หลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดีแล้ว แต่ด้วยความที่บุคคลทั้งสองกลุ่มมีบทบาทและหน้าที่
 แยกต่างหาก ทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน
 ด้วย ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาปัญหาการบริหารจัดการ
 หลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการ
 หลักสูตรของคนทั้งสองกลุ่มดังกล่าว เพื่อข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะใช้เป็นข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการ
ที่จะพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY